

Karita Valo

PERHEEN KANSSA TEHTÄVÄN YH- TEISTYÖN KEHITTÄMINEN SIPPOLAN KOULUKODISSA

Opinnäytetyö
Sosiaali- ja terveysala (ylempi AMK)

Lokakuu 2016

Tekijä/Tekijät	Tutkinto	Aika
Karita Valo	Sosionomi (ylempi amk)	Lokakuu 2016
Opinnäytetyön nimi		
Perheen kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen Sippolan koulukodissa		44 sivua 2 liitesivua
Toimeksiantaja		
Sippolan koulukoti		
Ohjaaja		
Tuija Suikkanen-Malin, lehtori		
Tiivistelmä		
<p>Tämä opinnäytetyö kuvaa Sippolan koulukodissa perheen kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistä vuosien 2013 - 2015 välillä. Opinnäytetyö kuvailee koulukodin perhetyöntekijän ohjaamaa kehittämistyötä, johon osallistui kehittäjän lisäksi koulukodin henkilöstöä. Kehittämistyön tavoitteena oli lisätä perheen kanssa tehtävän yhteistyön näkyvyyttä perheille ja yhteistyökumppaneille sekä lisätä ja yhdenmukaistaa perheen kanssa tehtävän yhteistyön käytäntöjä ja malleja koulukodin eri osastojen välillä.</p> <p>Koulukoti on valtion omistama vaativan lastensuojelun yksikkö. Sinne sijoitetut lapset ja nuoret asuvat usein kaukana perheistään. Perheen kanssa tehtävää yhteistyötä hankaloittavat lastensuojeluperheiden omat asenteet ja kokemukset viranomaisia kohtaan sekä perheiden omat haasteet. Sijoitetun lasten perheet nähdään osana lapsen tärkeää lähipiiriä. Sippolan koulukodissa perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä ohjaa lastensuojelulaki ja voimavarakeskeinen ajattelu. Henkilöstön kanssa tehtävä kehittämistyö hyödynsi henkilökunnan kokemusta perheiden kanssa tehdystä yhteistyöstä sekä edisti toimivien mallien käyttöönottoa koko koulukodin käyttöön.</p> <p>Kehittämistyön avulla käynnistettiin uusi toimintamuoto, vanhempainryhmä sekä palautettiin jo aiemmin toiminut perhepäivä. Kehittämistyö tuotti kuukausiraportin yhdenmukaistamisen koulukodin eri osastojen käyttöön, perhetyön toimintasuunnitelman pohjan, sekä prosessien kehittämistä perheen kanssa tehtävän yhteistyön tueksi ja yhdenmukaistamiseksi. Perheen kanssa tehtävän yhteistyön näkyvyyttä vanhemmille ja yhteistyökumppaneille lisättiin tiedottamista tehostamalla.</p>		
Asiasanat		
perhe, kehittämistyö, koulukodit, yhteistyö		

Author (authors) Karita Valo	Degree Master of Social Services	Time October 2016
Thesis Title Development of cooperation with families in Sippola residential school		44 pages 2 pages of appendices
Commissioned by Sippola residential school		
Supervisor Tuija Suikkanen-Malin, Senior Lecturer		
Abstract <p>This thesis describes the development of cooperation done with families in Sippola residential school between 2013 - 2015. Thesis describes the development work directed by the school's family-worker and that was also participated by select personnel of the residential school. The development project sought to increase the visibility of the family-cooperation to the families and affiliates and to increase and standardize the practices and models used in the family cooperation between different units in the residential school.</p> <p>A residential school is a state-owned child welfare unit. The children and youth placed in residential school usually live apart from their families. The cooperation done with the families is complicated by the attitudes in the families, their past experiences with authorities and the hardships that the families are dealing with. The families of the children placed in Sippola residential school are viewed as a close and important aspect in the children's life. The main directions for the cooperation done in Sippola residential school are the Child Welfare Act and a resource-oriented thinking. The development work made use of the staff's experience with family cooperation and advanced the introduction of the models for use in the residential school.</p> <p>The development work was used in starting a new form of cooperation, a parent group and restarting a previously used form of cooperation, the family day. The development work produced standardization of the monthly report for different departments, a basis for a family-work activities plan and developed and standardized cooperation-processes. The visibility of the cooperation for the families and associates was increased by improving how the information was distributed.</p>		
Keywords family, development work, state residential schools, cooperation		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	KEHITTÄMISYMPÄRISTÖ.....	8
2.1	Valtion koulukodit.....	8
2.2	Sippolan koulukoti.....	9
2.3	Perhetyö ja perheen kanssa tehtävä yhteistyö Sippolan koulukodissa.....	10
2.4	Perheen kanssa toimivien työntekijöiden tehtäväkuvaukset.....	11
2.5	Laki perheen kanssa tehtävän yhteistyön tukena.....	12
3	TEOREETTINEN TAUSTA.....	14
3.1	Voimavarakeskeisyys.....	15
3.2	Dialogisuus.....	16
3.3	Reflektiivisyys.....	16
3.4	Ratkaisukeskeisyys.....	17
3.5	Narratiivisuus.....	17
4	KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TOTEUTUS.....	18
4.1	Kehittämistyön rajaus ja kysymykset.....	18
5	KEHITTÄMISMENETELMÄ.....	19
5.1	Kehittämisryhmä.....	22
6	KEHITTÄMISPROSESSIN KULKU.....	22
6.1	Toteutusmuutokset.....	23
6.2	Kehittämistapaamisten eteneminen.....	23
6.2.1	Ensimmäinen tapaaminen.....	24
6.2.2	Toinen tapaaminen.....	26
6.2.3	Kolmas tapaaminen.....	28
6.2.4	Neljäs tapaaminen.....	29
6.3	Oma positio.....	30
6.4	Eettiset kysymykset kehittämistyössä.....	31
7	KEHITTÄMISTUOTOKSET.....	31
7.1	Kuukausikooste.....	32
7.2	Perhepäivä.....	33

7.3	Vanhempainryhmä.....	34
7.4	Prosessikaaviot.....	36
7.5	Perhetyön toimintasuunnitelma.....	38
8	POHDINTA	39
	LÄHTEET.....	43
	LIITTEET	
	Liite 1. Kutsu perhepäivään	
	Liite 2. Perhetyöntekijän kirje	

1 JOHDANTO

Perheen kanssa tehtävä yhteistyö koulukotiin sijoitetun lapsen perheen kanssa on osa sijoitusprosessia. Yhteistyö perheen kanssa nähdään tärkeänä osana työskentelyä, koska lapsi joka on sijoitettuna koulukotiin, on kuitenkin osa omaa perhettään – johon lapsella on oikeus. Yhteistyö tukee myös lastensuojelun asettamia tavoitteita.

Kehittämistyön aikana työskentelin itse koulukodin perhetyöntekijänä, joten aiheen valinta perheen kanssa tehtävän yhteistyön parissa oli luontevaa. Kun hahmottelin mielessäni kehittämistyön aihetta, kävin keskustelua aiheesta Sippolan koulukodin johtajan Tuija Lindbergin kanssa. Aihevalinta perheiden kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä tuntui myös hänestä hyvältä. Keskustelua kävimme Sippolan koulukodin johtoryhmän tapaamisessa, missä aihevalinta sai myös kannatusta.

Koulukodin haasteena oli eri osastojen perheen kanssa tehtävän yhteistyön aikojen saatossa muotoutuneet käytänteet, jotka poikkesivat usein eri osastojen välisistä käytänteistä ja tavoista. Kehittäminen oli tapahtunut osastojen ryhmien sisällä muodostaen omanlaisiaan toimintatapoja kuitenkin isojen linjausten ollessa samankaltaisia. Kuukausikirjeet ja puhelut vanhemmille noudattivat erityisesti avo-osastoilla samanlaista linjaa. Sen sijaan kirjatut ohjeistukset poikkesivat eri osastoilla toisistaan, ja se saattoi vaikuttaa siihen, että eri työntekijöiden toimintatavat poikkesivat toisistaan. Koulukodin eri osastojen erityispiirteet toivat myös omat haasteensa.

Tyttöjen ja poikien osastoilla sijoitukset olivat usein pitkiä, monia vuosia kestäviä. Sen sijaan erityisen huolenpidon osastolla on lyhyitä, maksimissaan 90 vuorokautta kestäviä sijoituksia. Erityisen huolenpidon osasto poikkeaa myös toimintatavoiltaan tyttöjen ja poikien osastojen toiminnasta, koska erityinen huolenpito on voimakasta puuttumista erityisen vaikeissa tilanteissa.

Sijoitetun nuoren tilanne voi olla erityisen vaikea ja myös perheen tilanne voi olla vaikea monella tavoin. Yksilölliset tilanteet tuli ottaa huomioon perheen kanssa tehtävässä yhteistyössä, kuitenkin siten ettei kenenkään oikeuksia loukattu ja että lastensuojelulain mukaiset oikeudet tulee huomioiduksi. Voimavarakeskeinen ajattelu perheen kanssa tehtävän yhteistyön tukena auttaa näkemään nuoren osana perhettä, jonne tuki tulisi kohdentaa yksilön sijaan.

Perheen hyvinvointi tukee myös nuorta. Yhteistyö koulukodin henkilöstön ja perheen välillä helpotti arjen haasteissa niin koulukodin henkilökuntaa työssään kuin nuoren perhettäkin. Erityisesti silloin kun vanhemmat luottivat henkilökuntaan niin paljon, että kertoivat ongelmistaan ja haasteistaan, voitiin nuoren ongelmiin pureutua uudella tavalla ja yhteistyössä vanhempien ja perheen kanssa, toinen toistaan tukien.

Perheen kanssa tehtävää yhteistyötä hankaloittaa sijaishuoltopaikan ja kodin väliset välimatkat. Tässä kohtaa nuoret ja perheet eivät ole tasa-arvoisessa asemassa, koska sijaishuoltopaikka voi sijaita useiden satojen kilometrien päässä kotia, kun taas osan sijoitus tuli vaikkapa naapurikaupungista.

Haasteena on myös koulukodin kanssa yhteistyötä tekevien, lasten sijoituksesta vastaavien sosiaalityöntekijöiden tietämys perheen kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Usein sosiaalityöntekijät eivät tienneet perhetyöstä ja koulukodin toimintatavoista perheen kanssa tehtävän yhteistyön ja perhetyön osalta. Tiedon saaminen oli sen varassa mitä erityistyöntekijät mainitsivat asiasta asiakassuunnitelmapalaverin yhteydessä.

Useat koulukodin henkilöstöstä ovat suorittaneet voimavarakeskeisen perhetyön koulutuksen, jossa opettajana toimii vaativan erityistason perheterapeutti (VET) Pekka Holm. Pekka Holm on voimavarakeskeisen perhetyön puolesta puhuja ja kouluttaja. Vuoden mittainen työn ohessa suoritettava koulutus on ollut jo vuosien ajan Sippolan koulukodin sekä muiden Valtion koulukotien koulutusohjelmassa. Sippolan koulukodin henkilöstöä on osallistunut koulutukseen vuosien ajan. Myös kehittäjän oma koulutustausta voimavarakeskeisenä perheterapeutina antoi pohjaa voimavarakeskeisen näkemyksen hyödyntämiselle kehittämistyön taustalla.

Kehittämistyön yhtenä lähtökohtana oli kehittää eri osastojen käytäntöjä yhdenmukaiseksi ja tiedottaa myös koulukodin ulkopuolisille, lapsen kanssa työskenteleville tahoille siitä yhteistyöstä, mitä lapsen perheen kanssa jo tehdään ja mihin perhe on oikeutettu lapsen sijoituksen aikana.

2 KEHITTÄMISYMPÄRISTÖ

2.1 Valtion koulukodit

Valtion ylläpitämillä kasvatuslaitoksilla on takanaan pitkä historia 1800-luvun lopulta asti laitoksina, joiden tehtävänä oli hoitaa ”pahantapaisia” lapsia. Aika ja uudistuneet lastensuojelulait ovat muovanneet kasvatuslaitoksia suojele- kasvatuksesta koulukodeissa toteutettavaan lastensuojelun sijaishuoltoon. Koulukoteihin liitetään entistä vahvemmin jatkuva kehittämis- ja tutkimustyö. (Haikari 2009, 7.)

Valtion koulukodit ovat lastensuojelun ja erityisopetuksen palveluita tuottavia yksiköitä. Koulukodit tarjoavat tukea silloin kun erilaiset vaikeudet, kuten rikokset, päihteet ja koulusta poissaolot vaikeuttavat lapsen ja perheen elämää. Koulukodit tarjoavat tukea myös perheelle (Valtion koulukodit. a.) Koulukodeissa tehtävässä työssä pyritään inhimilliseen vuorovaikutukseen sekä ihmisarvoa kunnioittavaan sekä oikeudenmukaisuutta noudattavaan toimintaan. (Valtion koulukotien strategia vuoteen 2020, 2013, 6.)

Koulukodit toimivat terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ja Opetushallituksen (OPH) tulosohjauksessa. Eduskunnan oikeusasiamiehen sekä sijoittajakuntien tekemät tarkastuskäynnit merkitsevät koulukodeille jatkuvaa toiminnan järjestämiseen ja lainmukaisuuteen liittyvää valvontaa. Koulukodeissa on käytössä sähköinen IMS- toiminnanohjausjärjestelmä, jonka tarkoituksena varmistaa laadukas ja säädösten mukainen toiminta. (Valtion koulukodit. a.)

Kehittämistehtävän aikana valtion koulukoteja oli yhteensä kuusi ja ne sijaitsivat eri puolella Suomea (kuva 1), Harvialan koulukoti, Sairilan koulukoti, Lagmansgården, Limingan koulutuskeskus, Sippolan koulukoti ja Vuorelan koulukoti (Manninen 2013, 19.) Harvialan koulukotitoiminta kuitenkin lopetettiin vuonna 2015.

Kuva 1. Valtion koulukotien sijainnit kartalla (Valtion koulukodit. b.)

2.2 Sippolan koulukoti

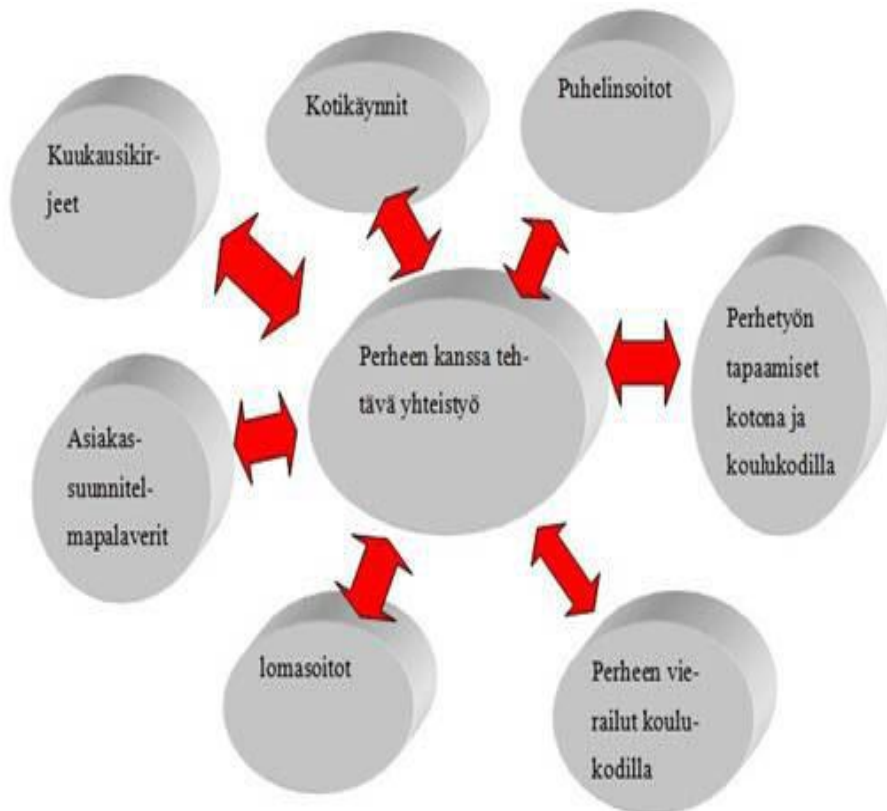
Sippolan koulukoti toimii historiallisesti merkittävässä Sippolan hovin kartanossa, Sippolan kylässä, Kouvolan kaupungissa. Sippolan koulukoti on aloittanut toimintansa vuonna 1909. Koulukodin pihapiirissä on päärakennuksen lisäksi tyttöjen ja poikien osasto ja erityisen huolenpidon osasto. Itsenäistymisyksikkö sijaitsee noin 15 kilometrin päässä kantalaitoksesta. Koulukodissa toimii oma koulu, Sippolan Hovin koulu. Sippolan koulukodissa on yhteensä 33 asukaspaikkaa ja 36 koulupaikkaa. (Valtion koulukodit. c.)

Koulukoti tarjoaa opetusta myös lähialueen lapsille, ns. reissukoulupaikkoja. Lähes kaikki Sippolan koulukodissa olevat lapset ja nuoret käyvät Sippolan Hovin koulua. Itsenäistymisyksikön nuoret voivat opiskella myös lähialueen toisen asteen oppilaitoksissa. (Valtion koulukodit. c.)

2.3 Perhetyö ja perheen kanssa tehtävä yhteistyö Sippolan koulukodissa

Sippolan koulukodissa perheen kanssa tehtävä yhteistyö jaetaan perhetyöntekijän tekemään perhetyöhön ja omaohjaajien ja muun koulukodin henkilöstön tekemään perheiden kanssa tehtävään yhteistyöhön. Perheen kanssa tehtävä yhteistyö kattaa kaiken yhteistyön perheiden kanssa ja on osa päivittäistä arkea (ks. kuva 2).

Perhetyöstä puhutaan Sippolan koulukodissa silloin, kun perhetyöntekijä tapaa sovitusti perhettä joko nuoren kotona tai koulukodilla. Silloin toiminta on suunniteltua ja tavoitteellista perhetyötä, jonka etenemisestä vastaa perhetyöntekijä. Osittain käsitteet menevät sekaisin, koska omaohjaajat voivat myös osallistua perhetyön tapaamisiin. Niin omaohjaajien tekemä yhteistyö kattaa myös perhetyön tapaamiset.

Kuva 2. Perheen kanssa tehtävän yhteistyön moninaisuus. Kuva kuvastaa erilaisia perheiden kanssa tehtävien yhteistyön muotoja Sippolan koulukodissa.

Perhetyössä moniammatillisuus on vaatimus, koska on mahdotonta ajatella, että perhe tulisi autetuksi vain yhden tai kahden ammattiryhmän osaamisen voimin (Rönkkö & Rytönen 2010, 288). Asiakassuunnitelman avulla voidaan tarkastella työskentelyn etenemistä sekä voidaan tarkastella asetettujen tavoitteiden täyttymistä. (Pahkala 2010, 28).

2.4 Perheen kanssa toimivien työntekijöiden tehtäväkuvaukset

Kaarina Isoherranen (2012, 5) toteaa väitöskirjassaan että moniammatillinen yhteistyö on sosiaali- ja terveysalalla asiakaslähtöistä, tiimipohjaista sekä yhteisöllistä asiantuntijatyötä.

Koulukodeissa työskentelee henkilöitä, jotka vastaavat hoito- ja kasvatustehtävistä. Ohjaajien, opettajien ja koulunkäynninohjaajien lisäksi koulukodeissa työskentelee lääkäreitä, psykologeja, sosiaalityöntekijöitä, perhetyöntekijöitä ja erikoissairaanhoitajia. Näiden lisäksi koulukodin henkilöstöön toimistonhoitajia, tilanhoitajia, johtajia jne. (Terämä 2013,15.)

Ohjaajien tekemä omaohjaajatyö on keskeisellä sijalla perheiden kanssa tehtävässä työssä. Jokaisella lapsella on kaksi omaohjaajaa, jotka ovat koko sijoitusprosessin lapsen ja hänen perheensä yhteyden tukijoita ja lapsen asioiden eteenpäin viejiä. Ohjaajat pitävät vanhempiin säännöllisesti ja sovitusti yhteyttä ja kertovat arjen sujumisesta kuukausikirjeissä sekä yhteisissä asiakassuunnitelmapalavereissa. Omaohjaajat myös sopivat vanhempien kanssa heidän vierailujaan koulukodille ja käyvät kotikäynneillä lasten kotona ja muissa lomapaikoissa. (Valtion koulukodit. c.)

Omaohjaajalla on keskeinen ja tärkeä tehtävä perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Jokaisella lapsella on kaksi nimettyä omaohjaajaa, jotka huolehtivat koko sijoitusprosessin ajan lapsesta. Omaohjaajat ovat ensisijaisia koulukodin ja perheen välisiä yhteydenpitäjiä. Heidän tehtävänä on pitää vanhempiin säännöllisesti ja sovitusti yhteyttä kertomalla arjen sujumisesta puhelimitse, kuukausikirjeissä ja palavereissa. Omaohjaajat käyvät vierailulla lasten kotona sekä muissa lomapaikoissa ja sopivat vanhempien vierailuja koulukodille. (Valtion koulukodit. c.) He toimivat myös perhetyöntekijän työparina perhetyössä.

Omaohjaajan rooli on vastuullinen. Hänen tehtävänä on huolehtia lapsen elämän kokonaisuudesta, ei pelkästään yksittäisistä suoritteista tai tehtävistä. Laitoksessa lapset joutuvat tottumaan siihen että ympärillä olevat aikuiset vaihtuvat. Omaohjaajien pitkät vapaat ja vuorotyö vaikeuttavat omaohjaajien työn suunnittelua ja keskeisiä tehtäviä. Omaohjaajin tehtävänä on kuitenkin pitää arki koossa ja saada lapselle kokemus arjesta, joka muodostuu toistuvista rutiineista ja normaaleista arjen tehtävistä. (Timonen-Kallio 2012, 41.)

Koulukodin erityistyöntekijät ovat läsnä lapsen asiakassuunnitelmapalaverissa (=hoitoneuvotteluissa) ja omaohjaaja toimii erityistyöntekijän työparina. Yhteydenpitoa kuntaan pitää erityistyöntekijä, kun taas omaohjaaja pitää yhteyttä lapsen perheeseen. Erityistyöntekijä on myös vastuussa lapsen tutustumiskäynneistä, sekä hänellä on vahva rooli keskusteluun nostettavien aiheiden sekä yhteisen päätöksenteon osalta lasta koskevissa asioissa. (Terämä, 2013, 42.)

Sippolan koulukodilla on perhetyöntekijä, jolla on perheterapiakoulutus. Perhetyöntekijä voi tavata lasta ja perhettä yksin tai omaohjaajan kanssa. Kaikilla Sippolan koulukotiin sijoitetuilla lapsilla ja heidän perheillään on mahdollisuus perhetyöhön. Lapsen ja perheen tarpeet ja toiveet otetaan huomioon suunniteltaessa perhetyötä. (Valtion koulukodit. c.) Perhetyöntekijät ovat koulukodissa suhteellisen uusi työntekijäryhmä. Vaikka perhetyötä on aina tehty tavalla tai toisella, siihen nimettyjä henkilöitä on Valtion koulukodeilla ainoastaan kolme. Osa erityistyöntekijöistä tekee osana työaikaan myös perhetyötä. Jokaisella koulukodilla on perheiden kanssa tehtävälle yhteistyölle omat käytänteet.

2.5 Laki perheen kanssa tehtävän yhteistyön tukena

Lastensuojelulaki huomioi huostaan otetun ja sijoitetun lapsen perheen osana sijaishuoltoa. Pitkät välimatkat eivät ole este yhteistyölle perheen kanssa. Omaohjaajat ja perhetyöntekijä yhdessä ja erikseen vierailevat lasten kanssa lapsen kotona. Lapsi käy kotonaan viikonloppuisin ja loma-aikoina. Lapsen vierailujen tiheys ja ajankohdat sovitaan aina yksilöllisesti, yhdessä lapsen oman sosiaalityöntekijän, perheen ja koulukodin henkilökunnan kanssa asiakassuunnitelmapalaverissa. Tarpeen vaatiessa kotikäyntejä tehdään myös

siten, ettei lapsi ole mukana käynneillä. Esimerkiksi lapsen pitkä karkumatka laitoksesta antaa aiheen perheen luona vierailuun tuen antamiseksi perheelle sekä yhteistyön ylläpitämiseksi. Lastensuojelulaki antaa hyvän pohjan sijaishuollon piirissä olevien lasten ja heidän perheidensä kohtaamiseen (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417, § 54.):

Sijaishuollossa lapselle on turvattava hänen kehityksensä kannalta tärkeät, jatkuvat ja turvalliset ihmissuhteet. Lapsella on oikeus tavata vanhempiaan, sisarusiaan ja muita läheisiä henkilöitä vastaanottamalla vieraita tai vieraillemalla sijaishuoltoapaikan ulkopuolella sekä pitää heihin muuten yhteyttä käyttämällä puhelinta tai lähettämällä ja vastaanottamalla kirj4.2007, eitä tai niihin rinnastettavia muita luottamuksellisia viestejä tai taikka muita lähetyksiä.

Sosiaalihuollosta vastaava toimielin ja lapsen sijaishuoltoapaikan on tuettava ja edistettävä lapsen ja hänen vanhempiensa ja muiden hänelle läheisten henkilöiden yhteydenpitoa. Lapsen sijaishuolto on järjestettävä niin, että sijoituspaikan etäisyys ei ole este yhteydenpidolle lapselle läheisiin henkilöihin.

Vanhemmilla ja muilla lähisukulaisilla on mahdollisuus vierailla koulukodilla vähintään kerran kuukaudessa. Vanhemmille on tarjolla vierasasunto, jossa voi yöpyä. Vanhempia tuetaan hankkimalla heille tarvittaessa junaliput, tai maksamalla matkakorvauksia. Vanhemmat haetaan koulukodin puolesta tarvittaessa Kouvolasta rautatieasemalta. Yöpyminen koulukodilla sovitaan aina koulukodin henkilökunnan kanssa etukäteen, jotta vierasasunto voidaan varata ja toimittaa ruokatarvikkeet asunnolle vierailua varten. Asuntoon toimitetaan myös tarvittavat liinavaatteet. Vanhempien ei siis tarvitse huolehtia vierailuun kohdistuvista kustannuksista. Usein nuori voi yöpyä vierasasunnolla yhdessä perheensä kanssa, mutta näistä asioista sovitaan aina osaston henkilökunnan kanssa. Esimerkiksi erityinen huolenpito (=eho) ei anna mahdollisuutta yön viettämiseen vierasasunnolla, ja muutenkin vierailua valvotaan tarkemmin. Muilla osastoilla olevien nuorten kanssa vanhemmat voivat kuitenkin usein käydä vaikkapa ostoksilla, ja myös osaston toimintaan osallistuminen on usein mahdollista.

3 TEOREETTINEN TAUSTA

Sijaishuollossa asuvista lapsista suuri osa oireilee psyykkisesti ja tarvitsee siksi apua ja tukea, joskus perustasolla mutta myös erikoissairaanhoidossa. Oireilut ovat hyvin monitasoisia ja lapsen kanssa toimivia ammatillisia toimijoita on paljon. Tieto lapsen voinnista on usein hajallaan eri henkilöillä jotka toimivat lapsen kanssa. Lapsi tarvitsee aikuisen tuen tullakseen autetuksi. (Moisio 2013, 17.)

Lapsen oma perhe on lapsen mielessä merkityksellisenä silloinkin, kun lapsi ei voi asua heidän kanssaan (Moisio 2013, 17). Sijoitetun lapsen perhesuhteisiin liittyy monenlaisia tuntemuksia, kuten häpeää, ahdistuneisuutta, pelkoa ja koettua turvattomuutta. Aina eivät biologiset vanhemmat kykene sitoutumaan lapsen tapaamisiin, mutta yhteydenpitoa tuetaan silloin muilla keinoin. Myös lapsen muut sukulaiset, isovanhemmat ja sisarussuhteet tulee osata ottaa huomioon. (Moisio 2013, 23.) Koulukodissa perheiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä autetaan lasta löytämään toimivia suhteita läheisiinsä ja sijoituksesta tehdään prosessi, johon kuuluu koko lapsen perhe (Valtion koulukotien strategia vuoteen 2020, 9).

Avoimen ja luottamuksellisen ilmapiirin syntymistä edesauttaa se, että toiselle osapuolelle kerrotaan yhteistyön tavoitteista sekä prosessien kulusta. Asiakkaan olisi hyvä tietää mitkä hänen valinnanmahdollisuutensa ovat, ja työntekijän olisi hyvä tukea asiakasta huomaamaan omia voimavarojaan. (Heino, Veistilä & Törrönen 2013, 22.) Lapsen suhde omiin vanhempiinsa on ainutlaatuinen ja siksi se tulee huomioida lapsen eheytyksen tukemisessa. Lapsella voi olla tarve saada varmistus siitä, ettei vanhempi ole häviämässä hänen elämästään vaikka hän onkin sijoitettuna. Vanhempi tarvitsee tukea siinä, miten he käsittelevät lapsen sijoituksesta johtuvia ja sitä edeltäviä kokemuksiaan. Vanhemmilla on oikeus saada tukea myös omaan kuntoutumiseensa. (Pitkänen 2011, 23.)

3.1 Voimavarakeskeisyys

Perhetyö lastensuojelussa määritellään korjaavaksi ja kuntouttavaksi perhetyön muodoksi. Korjaavassa ja kuntouttavassa perhetyössä on keskeistä suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus (Rönkkö & Rytönen 2010, 34). Perhetyöntekijän osaaminen koostuu erilaisista osaamisista, tiedoista ja taidoista. Keskeistä on perhetyöntekijän vuorovaikutustaidot ja taito luoda turvallinen ja luottamuksellinen vuorovaikutussuhde. (Rönkkö & Rytönen 2010, 283.)

Voimavarakeskeisyys perustuu diskursiiviseen ja kontekstuaaliseen perusajattukseen, joka soveltaa sosiaalista konstruktionismia tiedon teoriana. Voimavarakeskeisyyden lähestymistapoina ovat narratiivisuus, ratkaisukeskeisyys, dialogisuus ja reflektiivisyys. (Holm, s.a.)

Voimavarakeskeinen työskentely pyrkii lihavoittamaan sitä, mikä on jo hyvää tai toimivaa. Se perustuu vuorovaikutukseen, missä asiakasta kuunnellaan ja vastataan siihen, mitä asiakas tuottaa. (Holm, s.a.) Sippolan koulukodin perhetyö perustuu voimavarakeskeiseen työtoteeseen. Koulukodissa omaohjaajia on koulutettu voimavarakeskeiseen perhetyöhön jo vuodesta 2002 alkaen, kun Pekka Holm (vaativan erityistason perheterapeutti, sosiaalityöntekijä ja lasten psykoterapeutti) alkoi vetämään 16-päiväistä voimavarakeskeisen perhetyön koulutusta Valtion koulukotien henkilökunnalle. Voimavarakeskeisen perhetyön koulutuksen tavoitteena onkin perehdyttää opiskelijoita voimavarakeskeisen perhetyön menetelmiin ja filosofiaan, perhe ja psykoterapian teorioihin ja käytäntöön sekä erityisesti narratiivisuuteen, ratkaisukeskeisyyteen, reflektiivisyyteen ja dialogisuuteen. Koulutuksen laajuus on 30 opintopistettä (Valtion koulukodit. d.)

Voimavarakeskeisellä ajattelulla tavoitellaan keinoja miten perhe saisi tukea vahvistaakseen omaa toimijuuttaan. Voimavarakeskeisessä ajattelussa on olennaista, että tehdään sitä, mikä näyttää toimivan asiakkaalle. Siksi yhtä oikeaa ja ainoa tapaa ei ole, vaan perhetyötä voidaan tehdä kovin monella tavalla.

3.2 Dialogisuus

Dialogisuudessa painottuu usein sanallinen puoli, yhteisen keskustelun merkitys psyykkisen hyvinvoinnin edistämisessä. Kuitenkin verbaalius, sanallinen selittäminen, on vain pieni osa keskinäistä kanssakäymistä. Me viestimme myös ruumiillamme ja olemuksellamme, ilmeillä, eleillä, puhumattomuudella, asennollamme, pukeutumisella yms. Dialoginen tapa olla maailmassa on läsnä olevaa olemista, joka ei vaadi puhumista. Läsnä oleva ihminen voi olla myös hiljaa (Haarakangas 2011, 131.) Välittäminen on huolenpitoa muista ihmisistä. Se on toisen kuuntelemista ja hänelle vastaamista, jakamista ja yhteisyyttä (Haarakangas 2008, 171).

3.3 Reflektiivisyys

Reflektiivisyys on joustavuutta. Voimavarakeskeisessä työskentelyssä se merkitsee kykyä vastata asiakkaan tarpeeseen, nähdä ja kuulla sen minkä asiakas sinulle tuottaa, ja vastata tähän tarpeeseen. Reflektiivisyys kulkee käsi kädessä dialogisuuden kanssa, ja niistä usein puhutaankin samassa yhteydessä. Asiakkaan tarve tulla kuulluksi tulee huomioiduksi vastaamalla siihen mitä asiakas tuottaa, ei siihen mitä me työntekijöinä oletamme saavamme kuulla. Auttamistyössä avun tarjoaja usein olettaa tietävänsä mistä asiakkaan tilanteessa on kysymys tai että mihin hän tarvitsee apua. Asiakkaan tilanne voi olla kuitenkin paljon monisyisempi ja hänen kokemuksensa toisenlainen, että avuntarve ja tarjonta eivät kohta. Sen sijaan reflektiivisyys antaa työntekijälle luvan ja mahdollisuuden antaa asiakkaan tuoda ne asiat joihin hän kokee tarvitsevänsä saada apua.

Reflektiivinen työote auttaa työntekijää rakentamaan turvallisen ja myötätuntoisen suhteen yhdessä asiakkaan kanssa. Reflektiivinen työote edellyttää työntekijältä oman ihmissuhdehistoriansa hyväksymistä sekä kykyä hyväksyä, ettei kaikessa voi aina olla avuksi. Se edellyttää kykyä kestää oman vaillinaisuutensa ja siten sietämään paremmin niin omaa kuin vanhemmankin ahdistuneisuutta sekä ristiriitaisia tunteita (Salo-Kauppi 2014, 75.)

3.4 Ratkaisukeskeisyys

Kouluttaja Pekka Holm (s.a.) kuvaa voimavarakeskeisyyttä seuraavan esimerkin avulla: Kun ajatellaan että on elämän malja, johon on vuosien varrella kasaantunut niin miinus- kuin plus-merkkisiä asioita. Jos astiasta kauhoo vettä pois, ei näiden suhdeluku muutu, ei vaikka vettä kauhoo lisää. Siispä voimme vain lisätä maljaan plus-merkkisiä asioita, ja niin suhdeluku muuttuu. Yhteinen dialogi pyrkii muuttamaan ihmisen ajattelua itsestään vahvistamalla ihmisen voimavaroja ja kykyjä selvitä vaikeista tilanteista.

Ongelmaa ei siis vain yritetä hoitaa pois. Sen sijaan keskitytään siihen, mikä on jo toimivaa ja nähdään mahdollisuutena ja vahvistetaan sitä. (Holm, s.a.).

3.5 Narratiivisuus

Narratiivisuus on tarinallisuutta. Se perustuu ajatukseen, että ihmiset kertovat itsestään tarinoita, joita heille on kerrottu. Nämä tarinat muovaavat ajatusta itsestä. Tarina voi olla esimerkiksi vanhempien kertomus itsestä lapsuuden varhaisvuosilta. Jos tarina kertoo pienestä lapsesta, joka on rohkeasti lähtenyt tutkimusmatkalle vaikkapa karkaamalla kioskille, voi tarinan päähenkilö saada itsestään kuvan rohkeana selviytyjänä. Tarina elää usein lapsen mukana aina aikuisuuteen saakka.

Lastensuojelussa tarinat saavat kuitenkin usein toisenlaisen merkityksen. Joskus tarinat ovat leimaavia, kun tuhtunut vanhempi vaikkapa vertaa lapsen tekoja toisen vanhemman tekoihin: ”Sinusta tulee samanlainen juoppo kuin isästäsi”. Ongelmallinen, negatiivinen tarina voi joskus toimia itseään toteuttavana ennusteena, josta on syytä pyrkiä eroon.

Narratiivisessa työskentelyssä pyritään vahvistamaan hyviä tarinoita ja löytämään huonojen tarinoiden rinnalle uusia, parempia tarinoita. Työskentely tapahtuu keskustelun ja narratiivisten menetelmien avulla. Narratiivisia menetelmiä lastensuojelussa voivat olla vaikkapa omaohjaajan kirjoittama kirje, jossa omaohjaaja kuvaa suhdettaan ohjattavaan nuoreensa. Kun kirjeessä korostuu lämpö, arvostus ja välittäminen, voi se vahvistaa nuoren ajatuksia itsestään arvokkaana ja arvostettavana ihmisenä. Yhteisessä keskustelussa perheen kanssa sen sijaan tarinoita voi rakentaa uudelleen, ongelmakeskei-

sestä tarinasta vaihtoehtoiseen tarinaan. Vaihtoehtoinen tarina uudelleen rakennetaan esittämällä kysymyksiä, jotka saavat asiakkaat löytämään asioille uudenlaisia merkityksiä (White 2008, 63).

Muutos syntyy, kun ihmiset yhdessä löytävät tai rakentavat dialogissa rakentavampia tarinoita, joilla on vaikutus ihmisten kokemuksiin, toimintaan ja merkityksen antamiseen eri asioille. Vaihtoehtoiset tarinat tarvitsevat kuitenkin muita ihmisiä, jotta ne vahvistuisivat. Erityisesti niiden ihmisten läsnäolo on suotavaa, jotka ovat alkuun olleet ymmärtämässä ongelmallisia tarinoita. (Holm, s.a.).

4 KEHITTÄMISTEHTÄVÄN TOTEUTUS

Kehittämistehtävässä lähdettiin liikkeelle käytännön ongelmien näkökulmasta. Ensin mietittiin, mitä halutaan muuttaa ja mitä kehittää. Kun tehtävän kohdenus ja tavoitteet täsmentyivät, kehittämistyön metodin valinta oli selvää. Halusin yhdessä muiden toimijoiden kanssa yhdessä kehittää käytäntöjä. Erityisesti niiden henkilöiden osallistuminen kehittämistyöhön, jotka jo työskentelivät kehittämistyön tavoitteiden aihepiirien parissa, mukanaolon näin mahdollisuutena kokemusten hyödynnettävyyden näkökulmasta. Myös uusien käytäntöjen käyttöönottoa auttaa, kun osallistujat itse ovat viemässä uusia asioita käytäntöön.

4.1 Kehittämistyön rajaus ja kysymykset

Perhetyöntekijänä olen saanut palautetta myös siitä, että sijoittavan kunnan sosiaalityöntekijät eivät ole riittävän tietoisia Sippolan koulukodin perhetyön sisällöistä. Tämä näkyi mm. palautelomakkeista, joilla keräämme palautetta sijoitusten päätyttyä. Perhetyöntekijänä ja perheterapeutina koin vaitiolovelvollisuuden tärkeänä, ja kaikista perheen asioista ei raportoitu sosiaalityöntekijöille. Hyvä ja luottamuksellinen suhde syntyi perheen kanssa erityisesti siitä, että perheenjäsenet voivat luottaa perhetyöntekijän vaitioloon. Asiakkaana oli lapsi, jonka huostaanotto ja sijoitus sijaishuoltolaitokseen antoi edellytykset yhteydenpidolle myös sijoittavaan kuntaan. Sen sijaan lasta koskevia asioita,

jotka vaikuttivat yhteistyöhön, raportoitiin tarvittaessa eteenpäin mahdollisia toimenpiteitä varten. Sosiaalityöntekijät ovat kuitenkin oikeutettuja saamaan tietoa perhetyön mahdollisuuksista, perhetyön sisällöistä ja menetelmistä sekä perheen osallistumisista perhetyöhön. Kirjaamista ja raportointia säätelee myös lainsäädäntö.

Jokaisen Sippolan koulukotiin sijoitetun lapsen ja nuoren perheenjäsenten tulisi saada yhtenäistä ja selkeää tietoa siitä, mitkä ovat heidän oikeutensa ja yhteistyömahdollisuutensa. Sippolan koulukoti toimii yhteistyössä lapsen ja nuoren perheenjäsenten kanssa ja perheenjäsenten on hyvä tietää, että heidän asiantuntijuuttaan arvostetaan. Näin kehittämistavoitteeksi muodostuivat seuraavanlaiset asiat:

- kehittää ja yhdenmukaistaa perheen kanssa tehtävän yhteistyön käytäntöjä ja malleja
- kehittää perheen kanssa tehtävän yhteistyön näkyvyyttä.

Tavoitteet siis nousivat vahvasti työelämästä. Oma kokemus oli merkittävänä edesauttajana kehittämistehtävän aiheen valinnassa ja tavoitteiden täsmennyksessä.

Lisätavoitteeksi tarkentui vielä seuraavanlainen kysymys:

-Millaisia työprosesseja perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä tarvitaan?

5 KEHITTÄMISMENETELMÄ

Kehittämistoiminta edellyttää, että toiminnan lähtökohdat tulisi määrittää selkeästi. Toteutuksen kannalta on helpompaa vastata yhteen tai kahteen tavoitteeseen, vaikka voitaisiinkin määritellä myös useimpia konkreettisia tavoitteita. Kehittämistoiminnan perusteluiden tulisi vastata seuraaviin kysymyksiin: Miksi juuri tämä seikka tai asia tarvitsisi erityisiä kehittämistoimenpiteitä, ja miksi tätä kehitettäisiin juuri tässä hetkessä? (Toikko & Rantanen 2009, 57.)

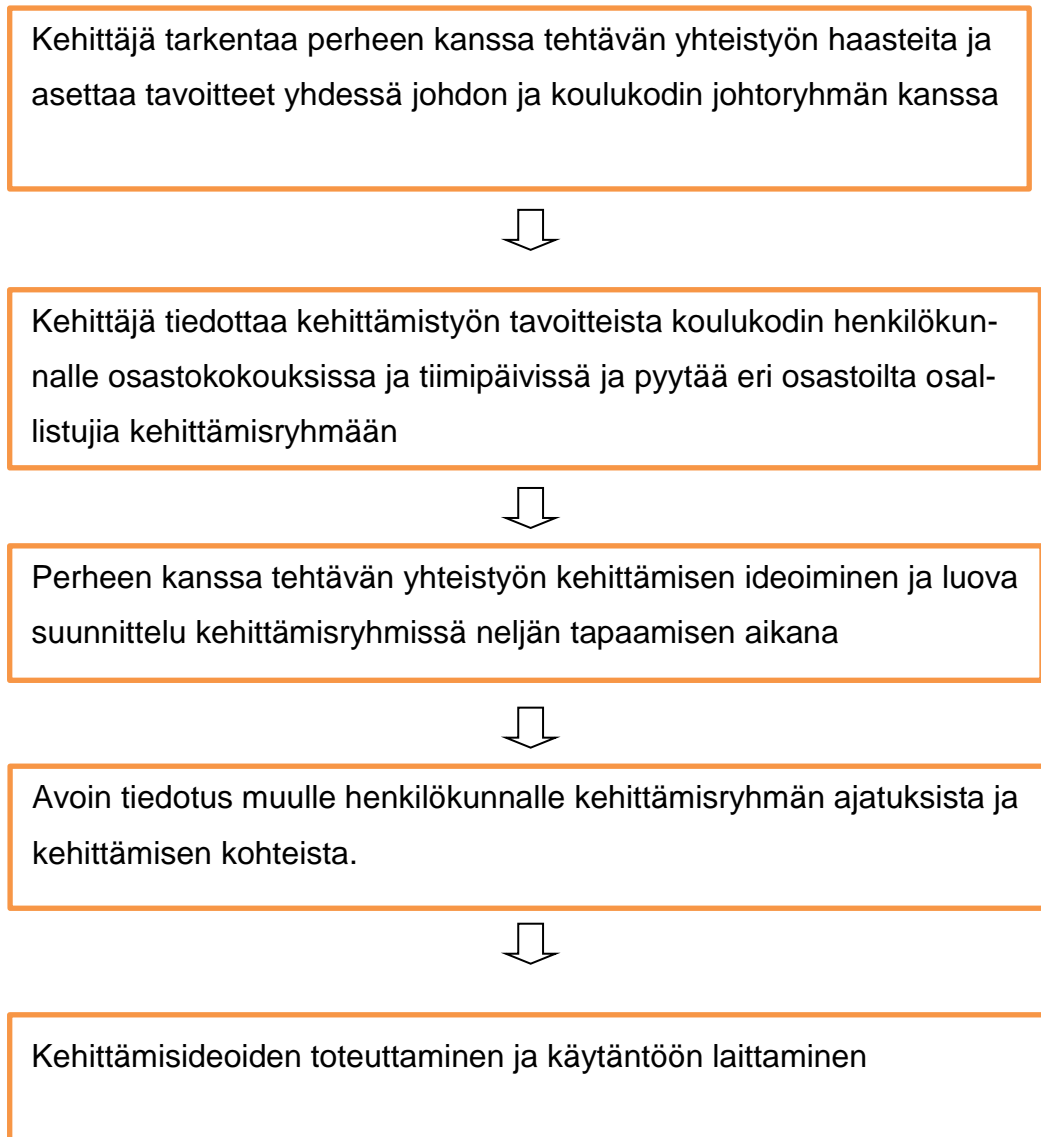
Kehittämistyö on konkreettista tekemistä, joka kuitenkin edellyttää seurantaerilaisissa työryhmissä. Olennaista on tehtävän rajaaminen ja kohdentaminen riittävän tarkasti resurssien riittävyyden takaamiseksi. (Toikko ym. 2009, 60.)

Kehittämistyö opinnäytetyönä liittyy lähes aina käytäntöön, ja sen taustalla on yleensä aina ongelma, johon etsitään ratkaisua. Opinnäytetyön aihe valikoituu usein työelämästä, koska opiskelijan on hyvä löytää aihe alalta, josta hänellä on perustiedot sekä kokemusta. (Kananen 2012, 13.) Kehittäminen kohdistuu yleensä toimintaympäristön muutoksen sekä vakiintuneen toiminnan kehittämistarpeisiin ja on luonteeltaan vuoropuhelua kehitettävän yhteisön kanssa (Seppänen-Järvelä 1999, 21). Kehittämiprojektit kuuluvat lähes kaikkiin työorganisaatioiden toimintaan ja ne hyväksytään osaksi työkulttuuria (Seppänen-Järvelä 1999, 61).

Käytäntötutkimus on tutkimussuuntaus, jonka ydinkysymyksenä on käytännön ja teorian suhde (Pitkänen 2012, 125). Käytäntötutkimuksessa kehittämistyö koostuu ammatillisista käytännöistä sekä asiakkaiden ja työntekijöiden kokemuksista rakentuvasta tiedosta (Pitkänen 2012, 126). Tässä kehittämistyössä on käytäntötutkimuksen keskeisiä piirteitä: kokemuksesta nousevaa ammatillisen toiminnan käsitteellistämistä, käytännönläheisyyttä, kehittyvää ymmärrystä ja dialogista tiedonmuodostusta. (Muukkonen & Paasivirta 2012, 244).

Kehittämistoiminnalle on joskus perusteltua rajata tiedonkeruuta. Yhtä syvällinen tiedonkeruu on kehittämistoiminnassa kuin tutkimuksessa on vaikeaa aineistojen määrän näkökulmasta, ja siksi on perusteltua kerätä aineistoa oman logiikan kannalta perustellusti (Toikko & Rantanen 2009, 119.) Kehittämistyön aikana havainnot kirjataan ylös. Tämä on yksi tiedonkeruun menetelmän muoto (Kananen 2012, 49.)

Kehittämisprosessin eteneminen voidaan kuvata spiraalina, jossa perustuvaihetta seuraavat organisointi, toteutus ja arviointi. Nämä muodostavat ikään kuin kehän, joista seuraa aina uusia kehiä, spiraalin muodostuessa aina uusista kehistä joissa toistuvat samat vaiheet. Spiraalimallissa kehittämistoiminnan tuloksia arvioidaan aina uudelleen ja hankkeen perusteluja sekä organisointia ja toteutusta aina täsmennetään. Spiraalimallin mukainen kehittämistoiminta onkin jatkuva prosessi. (Toikko & Rantanen 2009, 66.)

Kuva 3. Kehittämistyön eteneminen Sippolan koulukodissa

Perheen kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistyön eteneminen voidaan kuvata näin etenevänä prosessina (kuva 3) Käytännössä kuitenkin eri osa-alueet menivät päällekkäin ja kehittämistyöstä tuli spiraalimainen työ, jossa kehittäjä joutui palaamaan aina aiempiin lokeroihin kehittämistyön eri vaiheissa.

5.1 Kehittämisryhmä

Kehittämisryhmän jäsenet koostuivat eri osastojen ohjaajista. Ohjaajat tekevät vuorotyötä jokainen omassa yksikössään, lukuun ottamatta perhekodin ohjaajia, jotka tekivät työtä asuen perhekodissa. Jo alkuun sovimme kehittämisryhmän tapaamisajat tapaamisten suunnittelun helpottamiseksi. Jokaiselle kehittämisryhmän tapaamiskerralle laadin kysymykset, joiden tavoitteena oli viedä suunnitelmaa pidemmälle sekä tavoitteena saada kehittämisryhmää suunnittelemaan tuotoksia valmiimpaan suuntaan.

6 KEHITTÄMISPROSESSIN KULKU

Kehittämistyön tavoitteena on kehittää palveluja huostaan otettujen ja kouluotiin sijoitettujen lasten perheille, sekä parantaa yhteistyötä perheiden kanssa. Toiminnan läpinäkyvyys ja avoimuus sijoittaville kunnille olivat myös tavoitteita joita haluttiin kehittää. Sain luvan perustaa kehittämisryhmän, johon pyytäisin viittä osallistujaa eri osastoilta: Tyttöjen osasto, poikien osasto, perhekodit, erityisen huolenpidon osasto ja itsenäistymisyksikkö. Eri osastojen edustajien osallistumisen koin tärkeäksi, koska eri osastojen erityiset piirteet ja asiakasryhmät tulisi ottaa huomioon yhdenmukaisia malleja laatiessa.

Keväällä 2013 kerroin kehittämistyöstä eri osastojen osastokokouksissa ja tiimipäivissä. Näin tavoitin ison osan koulukodin henkilökunnasta. Kerroin kehittämistyön taustoista ja tavoitteista. Työryhmiltä sain palautetta aiheen ajankohtaisuudesta sekä kehittämisen tarpeen tärkeydestä. Myös työryhmät tunsivat mainitsemani haasteet.

Pyysin jokaiselta osastolta yhtä innokasta kehittäjää mukaan työryhmään, joiden kanssa keskustelisimme aiheesta ja kehittäisimme syksyn 2013 aikana perheen kanssa tehtävää yhteistyötä yhteensä neljänä tapaamiskertana. Nimesin ryhmän kehittämisryhmäksi.

Syksyn tapaamiskerrat sovin yhdessä sähköpostitse kehittämisryhmän sekä koordinoivan ohjaajan kanssa, joka lupautui huomioimaan ryhmän jäsenten työvuorot tapaamiskertojen mukaan. Näin saataisiin tuettua kehittämisryhmäläisten osallistumista sovittuihin tapaamisiin.

6.1 Toteutusmuutokset

Kehittämisryhmän tapaamisen haasteeksi muodostui koulukodin arjen vaihtelevuus, joka esti kehittämisryhmän jäseniä osallistumasta suunniteltuihin tapaamisiin. Kehittämisryhmän tavoitteena ollut eteneminen syvemmälle kehittämisen kohteisiin osoittautui siksi haasteelliseksi. Kehittäjänä tein ratkaisun pyytää ryhmän osallistujiksi koulukodin muuta ohjaushenkilöstöä, joka pystyi tapaamisten hetkellä osallistumaan kehittämisryhmän tapaamisiin. Siitä huolimatta osallistujien määrä oli kahdella tapaamiskerralla pienempi kuin alun perin suunniteltu viiden hengen osallistujaryhmä. Yhden kerran tapaamiseen osallistui kolme henkilöä. Haasteita tuli siis johtuen koulukodin arjen ennakoimattomuudesta. Jo ensimmäisellä tapaamisella kaikki osallistujat eivät päässeet tapaamiseen. Kehittäjänä tein ratkaisun pyytää koordinoivaa ohjaajaa osallistumaan poissaolevan ohjaajan tilalle.

Kehittämisryhmän tapaamisten tavoitteena ollut eri osastojen näkökulma tuli huomioiduksi osallistujan korvaamisella toisella henkilöllä. Sen sijaan ryhmän jäsenten vaihtuvuus ei suonut kehittämiselle mahdollisuuksia edetä asiassa sykleittäin syvemmälle aiheeseen. Kuitenkin jokainen uusi kehittämisryhmän jäsen toi uusia ajatuksia ja laajensi siten kehittämisryhmän näkemystä kehiteltäviin asioihin.

Kehittäjänä koin myös haasteeksi eri henkilöiden näkemysten erilaisuuden. Edellisellä kerralla sovittu asia ei aina uuden osallistujan mielestä ollutkaan siinä määrin toteuttamiskelpoinen, vaan uusi osallistuja toi uusia ja erilaisia ajatuksia kehittämistyöhön.

6.2 Kehittämistapaamisten eteneminen

Tässä kappaleessa kuvaan kehittämisryhmän tapaamisten kulkua ja kehittämistyön etenemistä tapaamisten aikana. Olen tehtävän rajaamista varten ennakoon miettinyt kysymyksiä, joita kysyn kehittämisryhmän jäseniltä. Ajatuksena ja tavoitteena keskustelun ohjaamiseen on saada keskustelu pysymään kehittämistyön aihepiirin sisällä. Ensimmäisellä tapaamisella toivon henkilökunnan tuovan esiin niitä käytänteitä, joiden he kokevat olevan toimivia perheen kanssa tehtävän yhteistyön näkökulmasta. Myös historia näkökulma kiinnostaa, koska osallistujissa on työntekijöitä jotka ovat olleet vuosia työssä

Sippolan koulukodissa. Kertaan vielä tapaamisen aluksi tavoitteet. Muistutan aikarajoista ja kerron kuvaavani videolla tapaamiset saadakseni lisää materiaalia havainnoin tueksi. Kerron että materiaalia ei näytetä missään, mutta teen materiaalin pohjalta muistiinpanoja joita hyödynnän kehittämistyön eri vaiheissa sekä käytän aineistoa pohjamateriaalina seuraavaan tapaamiseen. Muistutan myös siitä että jokaisen mielipide on tärkeä ja erilaiset näkökannat sallittuja ja toivottuja.

Kehittämisryhmän ensimmäiseen tapaamiseen osallistui perhetyöntekijän lisäksi viisi koulukodin työntekijää, joista osa oli ilmoittautunut vapaaehtoisiksi kehittämisryhmän jäseniksi. Jo ensimmäisellä tapaamisella yksi osallistujista oli sellainen, joka tuli korvaamaan vapaaehtoisesti kehittämistyöhön lähteneen osallistujan poissaoloa.

Tapaamisen aluksi puhuttiin yhteiskehittämisestä, ja kehittämisryhmän merkityksestä osana kehittämistä. Videoin tapaamiset havaintojen tukemiseksi, ja myös tämän kerroin ryhmän osallistujille. Kerroin voivani lainata puheesta yksittäisiä havaintoja, joiden koen olevan olennaisia ja tärkeitä työn tekemisen kannalta. Tarkensin, etteivät yksittäisen osallistujan henkilötiedot tule julki eikä videotallenteita näytetä muille ihmisille. Lupasin hävittää tallenteet opinnäytetyön valmistuttua. Tämä sama keskustelu käydään lopulta jokaisen tapaamisen alussa, koska osallistujat vaihtuvat ja vielä viimeisessä tapaamisessa on uusia osallistujia. Teen myös tapaamisen aikana muistiinpanoja.

6.2.1 Ensimmäinen tapaaminen

Tapaaminen 29.08.2013

Aiemmin olin valmistellut ohjaavia kysymyksiä ryhmälle keskustelun herättämiseksi, aihepiirin rajaamista varten sekä ohjaamaan keskustelua kehittämistavoitteiden suuntaan.

Ensimmäisen tapaamisen kysymykset olivat:

-Miten perheen kanssa tehtiin yhteistyötä silloin kun olit tullut töihin koulukodille? Ovatko asiat muuttuneet ja millä tavoin?

-Mitä haasteita perheen kanssa tehtävässä työssä nähdään? Entäpä miten haasteet voitetaan?

-Minkä pitäisi muuttua?

Keskustelu toi esiin muisteluja aina 80-luvulta asti. Perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä on pidetty tärkeänä myös aiemmin, mutta ajanjakso on selkeästi sisältänyt aikoja, jolloin sen merkitys on ollut vähäisempää. Esimerkiksi 80-luvulla tehtiin terapeuttisin menetelmin toteutettavaa perhetyötä. Ajan saatossa se kuitenkin jäi pois.

Vielä 80-luvulla liikkuminen oli vähäisempää eikä jokaisessa perheessä ollut edes puhelinta, saati autoa. Usein kuitenkin nuoria vietiin lomille ja juteltiin samalla vanhempien kanssa. Nyt nuoret menevät lomille usein julkisilla kyydeillä.

Aikaisemmin järjestettiin myös **perhepäiviä**. Ne oli koettu mukaviksi yhdessäolon hetkiksi, joissa pääpaino oli mukavalla yhteisellä tekemisellä. Myöhemmin perhepäiviin ei enää osallistuttu, ja ne jäivät pois. Niissä ylläpidettiin hyviä suhteita nuorten perheisiin ja tunnelma tilaisuuksissa oli lämmin ja rento. Perhepäivät jäivät kuitenkin pois perheenjäsenten osallistumattomuuden vuoksi. Haasteeksi muodostui perheiden kutsuminen ja kannustaminen osallistumaan yhteiseen tapahtumaan. Välimatkat ovat pitkiä ja osallistuminen edellytti matkustamista. Perhepäivän uudelleen käynnistäminen edellyttäisi vain aktiivisuutta työntekijöiden puolelta.

Nykyaikana nähtiin suoran kontaktin lisääntyneen omien puhelinten ja tietokoneiden myötä. Perhetyöntekijän tuleminen taloon on tuonut myös muutoksia. Perhetyössä käydyt keskustelut tuovat uusia ulottuvuuksia perheen kanssa tehtyyn työhön. Ne tuovat ymmärrystä perheen ja lapsen elämään esimerkiksi perheen historiaan tutustumisen myötä.

Ulkomaalaistaustaiset nuoret ja heidän perheensä ovat tuoneet uutta haastetta. Erilaiset kulttuurit ja niiden ymmärtäminen osana nuoren historiaa haastavat työntekijät uudella tavalla. Haasteita tuovat myös tekniset kiireet ja tilat, työn aikatauluttaminen, nykyinen tekniikka ja nuorten omat kännykät. Perheen kanssa tehtävä työ on ajoittain raskasta, kun asiat eivät etene toivotulla tavalla.

la. Omat tunteet pitää kohdata silloin kun vanhempi on torjuva. Joskus vanhempi on niin tarvitseva, että sitäkin pitää rajata.

Apua pitäisi usein pyytää työtovereilta. Kun työntekijöitä on riittävästi, se takaa, että ehditään tehdä yhteistyötä. Ajoittain näin ei aina ole, lomat ja sairauslomot vaikeuttavat tilannetta.

Koko ajan mennään kuitenkin parempaan, suunnitelmallisempaan suuntaan. Asioihin puuttuminen on hyvää, kun asioihin tartutaan ja uskalletaan ottaa ne esille. Mahdollisuuksien mukaan olisi hyvä olla perhetyön tapaamisia enemmän että saataisiin yhteistyötä rakennettua. Perhetyöntekijän kokemuksia voitaisiin hyödyntää kysymällä mielipiteitä ja ajatuksia. Usein omaohjaaja ei kuitenkaan tiedä mitä perhetyössä on tehty tai sovittu. Omaohjaajan ei ole aina mahdollista osallistua perhetyöhön.

Myös resursseja voitaisiin kasvattaa erityisesti silloin kun uusi nuori tulee taloon, jotta saataisiin luotua hyvä yhteistyö. Ollaan samalla puolella -asenteen viestittäminen perheelle, sen että meillä on yhteisiä tavoitteita.

6.2.2 Toinen tapaaminen

Tapaaminen 26.9.2013.

-Mitä perheen kanssa tehtävä yhteistyö pitää tänä päivänä sisällään?

-Mikä on minimi kun yhteistyö on vaikeaa?

-Kuukausikoosteisiin pitäisi saada enemmän tietoa siitä mitä konkreettisesti tehdään, miten?

-Miten perheen kanssa tehtävää yhteistyötä tulisi rakentaa silloin kun uusi nuori tulee taloon? Kuka tekee ja mitä?

Toinen tapaaminen toi perheen kanssa tehtävän yhteistyön teemana nykyhetkeen. Kehittämisryhmän tavoitteena oli keskustella niistä tavoista, joilla yhteydenpitoa ja yhteistyötä tehdään tällä hetkellä, tapaamiskerran aikoihin.

Ryhmän jäsenet kertoivat yhteydenpidon puhelimitse kotiin olevan viikoittaista; silloin kun lomista sovitaan. Osan perheiden kanssa puhelut ovat pitkiä, osaa vanhemmista kuulumisten vaihto ei kiinnosta. Myös soittajalla on merkitystä, ja sillä suhteella mikä ohjaajalla on lapsen vanhempaan. Toisinaan puheluiden kestot olivat pitkiäkin ja ohjaajat kokivat keskustelut hedelmällisinä vuorovai-
kutuksen keinoina.

Lomasopimusten laatiminen nähtiin tärkeänä yhteydenpidon välineenä. Erityisesti kehittämissryhmän keskusteluista nousi ajatus, jossa lomasopimukset nähtiin olevan koulukodin tarjoama tuki vanhemmille. Sopimuksen laaditut yksilöllisesti sovitut ohjeet sitoutuivat lapset ja vanhemmat noudattamaan sääntöjä joita valvottiin lomasoitoin.

Kuukausikoosteet eli kuukausikirjeet ovat tiivistelmiä, joissa kerrotaan, miten nuoren kuukausi on mennyt kokonaisuudessaan. Siinä erottuu koulu ja osastoelämä. Perheen kanssa tehtävän yhteistyön kirjaaminen näkyy osittain, mutta kehittämissryhmä havaitsi puutteita sekä eroja eri yksikköjen välillä. Erityisen huolenpidon osastolla ei ollut kuukausikirjettä käytössä. Siellä kirjataan kuukausittain hoito ja kasvatusyhteenvetoa, jota ei kuitenkaan toimiteta vanhemmille. Kuukausikirjeiden pohjat ovat muodostuneet joka osastolla hieman erilaiseksi, ja se on haasteellista, koska samalla sosiaalityöntekijällä voi olla lapsia eri osastoilla. Silloin sosiaalityöntekijä saa erilaisia kuukausikirjeitä, joiden sisällöt ja anti voivat poiketa merkittävästi toisistaan.

Hoito- ja kasvatusyhteenveto on erityisesti erityisen huolenpidon osastolla tärkeä yhteistyön väline. Kehittämissryhmässä perheen kanssa tehtävän yhteistyön näkyvyyden heikkous havainnoitiin ryhmässä, ja se herätti vilkasta keskustelua. Ryhmä toi esiin myös näkökulman vanhempien vetäytymisestä yhteistyöstä. Kehittämissryhmä näki sen merkittävänä työn haasteena jonka tulisi näkyä myös lapsen kokonaistilannetta arvioivassa hoito- ja kasvatusyhteenvedossa. Kuitenkaan yhteistyötä ei voida tehdä, jos vanhemmat vetäytyvät siitä.

Perhetyöntekijän tekemä perhetyö nähtiin erityisen haasteellisena erityisen huolenpidon osastolla. Sijoituksen lyhyt kesto ja usein normaalia pidemmät välimatkat perheeseen aiheuttavat haasteita yhteistyölle. **Perhetyön kirjaa-**

minen koettiin haasteellisena, koska perhettä koskevat asioiden näkyminen raportointijärjestelmässä on kyseenalaista. Sosiaalityöntekijät kuitenkin haluavat saada tietoa perheen sitoutumisesta yhteistyöhön. Voi olla että sosiaalityöntekijällä ei ole mitään tietoa perheen osallistumisesta perhetyöhön, tai siitä ovatko sovitut tapaamiset toteutuneet vai ei.

Uuden nuoren tullessa taloon **lapsen kotona tehtävä kotikäynti** olisi tärkeää tehdä. Erityisen huolenpidon osastolla se ei ole kuitenkaan mahdollista, mutta vanhemmat voivat tulla vierailulle erityisen huolenpidon osastolle. Kotikäynti antaa kuitenkin mahdollisuuden hyvälle yhteistyölle. Myös **nuoren ja perheen tutustuminen osastoon** ennen sijoitusta olisi tärkeää. Usein se on kuitenkin mahdotonta lapsen vastustuksen vuoksi.

6.2.3 Kolmas tapaaminen

Tapaaminen 24.10.2013.

Kolmas tapaaminen keskittyi prosessikaavioiden laatimisen ja kuukausikirjeen yhdenmukaistamisen suunnittelemisen ympärille. Tapaamiseen osallistui myös koulukodin johtaja Tuija Lindberg.

Kerrattu edellisen tapaamiskerran sisältöä ja kerrottu missä kehittämistyö etenee. Keskusteltiin että mitkä kaikki asiat tulisi tulla ilmi kuukausikirjeessä? Onko hyvä asia, että perhetyöntekijä kirjaa aina perhetyön sisällön kuukausikirjeeseen? On mietitty myös, että mitä perhetyön aihealueista tulisi kuukausikirjeessä näkyä? Olisiko perhetyön tavoitteiden, tapaamisten ajankohdan ja keskeisen sisällön hyvä olla esillä? Missä menee salassapidon raja?

Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön kirjaaminen puhutti edelleen kehittämisryhmää. Jokainen vanhempien kanssa käyty puhelinkeskustelu tulisi näkyä raportointijärjestelmässä. Myös tapa miten nuori on yhteydessä perheeseen tulisi olla näkyvissä raportointijärjestelmässä sekä kuukausikirjeessä.

Perhetyön suunnitelman lomake nähdään ratkaisuna, koska siihen saadaan kirjattua tavoitteet, sovitut menetelmät ja tapaamisten tiheys. Paperille tehdyn sopimuksen katsotaan myös sitouttavan vanhempia. Perhetyön suunnitelma olisi yhdessä täytettävä lomake perhetyön tapaamisella, joka allekirjoitetaan ja

päivitetään sopimuksen mukaan. Perhetyön suunnitelma olisi myös osa lapsen ja nuoren asiakassuunnitelmaa, joka tehdään jokaiselle asiakkaalle.

Luottamuksellisen suhteen syntyminen perheen ja työntekijöiden välille nähtiin kehittämissuunnitelmassa erityisesti lapsen hyvän sijoituksen tukena. Perheleirit ja perhepäivät tulivat työntekijöiden mieleen yhteisinä hetkinä, joissa arkisella touhuamisella yhdessä perheen kanssa saatiin luotua uudenlaista yhteyttä perheeseen. Perhepäivä nähdään täysin toteuttamiskelpoisena ja tavoitteeksi otetaan järjestää sellainen seuraavan kevään aikana. Jo osa nyt työskentelevistä ryhmän jäsenistä ilmoittautuu perhepäivän suunnitteluryhmän jäseniksi. Perhepäivä päätetään järjestää seuraavan kevään aikana, ja työryhmä perustetaan heti vuoden 2014 alussa.

Ryhmätapaamisessa pohdittiin **prosessikaavioiden sisältöä**. Prosessikaavioiden on tarkoitus tulla osaksi IMS -toiminnanohjausjärjestelmää. Prosessikaavioiden kohdalta tuli tavoitteeksi laatia **perhetyön prosessi, tutustumiskäynti Sippolaan, omaohjaajan kotikäynti sekä yhteydenpito kotiin**.

Suuntaviivoja prosessien suhteen luotiin, ja johtajan läsnäolo oli siksikin merkittävää, että johtaja voi antaa tarpeelliset resurssit prosessien sisältöjen toteuttamiseen. Esimerkiksi kotikäynnit edellyttävät riittävää henkilökunnan määrää työvuorossa. Myös tutustumiskäyntien toteuttaminen edellyttää riittäviä resursseja koulukodin hektisessä arjessa.

Tapaamisessa sovittiin, että perhetyöntekijä jatkaa työskentelyä perhetyön toimintasuunnitelman parissa, ja hyväksyttää lomakkeen koulukodin johtoryhmässä, sekä jatkaa prosessikaavioiden työstämistä.

6.2.4 Neljäs tapaaminen

Tapaaminen 21.11.2013.

Neljännestä eli viimeisen tapaamiskerran aikana mietittiin seuraavia kysymyksiä:

- Mitä ollaan saatu aikaiseksi?
- Mitä vielä pitäisi kehittää?
- Miten jatketaan ja jatketaanko?

-Palaute työskentelystä?

Viimeisellä tapaamiskerralla ryhmä kävi läpi niitä asioita, joita ryhmä oli saanut aikaiseksi. Yhtenäinen kuukausikirje eri osastoilla, perhetyön toimintasuunnitelman toteutumisen sekä perhepäivän järjestämisen nähtiin hyvinä uudistuksina, vaikkakin kuukausikirjeessä nähtiin edelleen kehittämisen varaa. Myös vanhempainryhmä oli saanut johtoryhmän tuen ja se edellytti perhetyöntekijän jatkotyöskentelyä aikataulujen ja sisältöjen suunnittelun osalta.

Tämän kehittämisryhmän työskentelyn nähtiin tulevan loppupisteeseen, mutta osa työryhmän jäsenistä oli kiinnostuneita jatkamaan osana perhepäivän suunnitteluryhmää ja siten kehittämään omalta osaltaan edelleen koulukodin toimintoja jotka tukevat perheen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Työskentely sai hyvää palautetta, koska yhteiselle keskustelulle ja pohtimiselle koulukodin arjessa on harvoin aikaa.

6.3 Oma positio

Oma asemani Sippolan koulukodin perhetyöntekijänä antoi hyvän mahdollisuuden kehittää perheiden kanssa tehtävää yhteistyötä. Se myös määritteli yhdeksi työtehtäväksi ja osaksi perhetyöntekijän toimenkuvaa (Terämä 2013, liite 5.) Myös esimiesten taholta tuleva palaute kannustaa kehittämään työtä edelleen. Kehittämistyön tärkeys nousee myös vahvasti koulukotien strategiasta (Valtion koulukotien strategia vuoteen 2020, 2013, 9).

Kun asema antaa mahdollisuuden kehittämistyöhön, se myös jättää ison osan kehittämistyön vastuusta kehittäjälle. Monet kehittämisryhmässä nousevat projektit jäivät loppuunsaattaviksi kehittäjän vastuulle. Koin aika ajoin haasteellisena kantaa vastuuta eri prosessien loppuun saattamisessa. Ideointityö oli luovaa ja yhdessä pohtiminen oli mielekästä toimintaa, keskustelu runsasta ja ideoita herättävää. Varsinainen papereiden kanssa puurtaminen jäi sille henkilölle joka siihen pystyi kohdentamaan työaikaansa, eli kehittäjälle.

Omassa asemassani olen myös vastuussa työnantajalle. Työnantaja antaa myös raamit tehtävälle työlle. Se kuinka paljon työaika perheiden kanssa teh-

tävä yhteistyön suunnittelu vie eri ammattiryhmiltä, on osa työn sisällön suunnittelua. Raamit kehittämistyölle antavat siis esimiehet. Siksi vuoropuhelu johdon ja työntekijöiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää kehittämistyössä. Eri käytännön työt niin lomakkeiden, prosessikaavion kuin tapahtumien suunnittelun suhteen vaativat paljon luovaa työaika.

6.4 Eettiset kysymykset kehittämistyössä

Kehittäjän velvollisuutena on pyrkiä luotettaviin tuloksiin sekä pyrkiä torjumaan virheellisiä tulkintoja. Kehittämistoiminnan asetelmat eivät aina kuitenkaan täytä luotettavan tutkimuksen kriteereitä. Kun kehittämistoiminnalla pyritään positiivisiin tuloksiin, ja erityisesti kun kyse on hyvien käytäntöjen kehittämisestä, kirjoitetaan raportit yleensä onnistumisen ja saavutusten tuloksia korostaen. (Toikko & Rantanen 2009, 128.)

Tulkinnan tekeminen aineistosta on taitolaji, ja samasta aineistosta voidaan tehdä erilaisia tulkintoja vaihtamalla tarkastelukulmaa (Kananen 2012,173). On siis kehittäjän vastuulla, mitä asioita hän nostaa tarkemman tarkastelun ja kehittämisen kohteeksi aineistosta. On vain luotettava omaan ajatukseen siitä, että on pyrkinyt vastaamaan tavoitteisiin.

7 KEHITTÄMISTUOTOKSET

Tässä kappaleessa käydään läpi niitä kehittämistyön kohteita, joiden eteenpäin viemistä tämä projekti saattoi käyntiin. Kuukausikoosteen yhdenmukaisaminen ja sen käyttöön ottaminen myös erityisen huolenpidon osastolle, perhepäivän käynnistäminen uudelleen, perheen kanssa tehtävän yhteistyön prosessikaaviot, vanhempainryhmä sekä perhetyön toimintasuunnitelma nousivat kehittämisryhmän ajatuksista kehitettäväksi kohteiksi.

7.1 Kuukausikooste

Kuukausikooste eli kuukausikirje on kuukausittain kirjoitettava raportti lapsen kuukauden kulusta. Sen tehtävänä on koota olennainen ja sijoituksen kannalta tärkeä informaatio. Kirje lähetetään sijoittavan kunnan sosiaalityöntekijälle sekä lapsen vanhemmille tai muulle huoltajalle, jolla on tiedonsaantioikeus. Kuukausikirje sisältää myös koulun osuuden, jonka kirjoittaa lapsen oma opettaja. Lapsi lukee kirjeen ja kirjoittaa myös omat terveisensä kuukauden kulusta ennen lähettämistä. Kuukausikirje on tärkeä kooste lapsen voinnista sijoittavan kunnan sosiaalityöntekijälle.

Kehittämistyön tuloksena kuukausikirjettä kehitettiin aiempaa informatiiviseksi ja yhtenäiseksi. Pohja yhtenäistettiin koko talon yhteiseen käyttöön ja osaksi Nappula -raportointijärjestelmän pohjaa. Sen väliotsakkeita muokattiin eri osastojen käytäntöjen pohjalta. Pyysin kaikkien osastojen käyttämään kuukausikirjerunkoa, joiden pohjalta muokkasimme yhdessä johtajan kanssa uuden kuukausikirjeen rungon. Kehittämisestä puhuttiin avoimesti ja ehdotuksia pyydettiin myös sähköpostilla. Kuukausikirjeen kehittäminen sai myös paljon negatiivista palautetta. Rungon muokkaus palautteen pohjalta jätti joitain osia alueita huomioimatta. Edelleen palautetta otettiin vastaan ja kuukausikirjeen kehittäminen jatkuu. Yhteinen runko joka pitää sisällään yhtenäiset osa-alueet, tuo kuukausikirjeeseen ryhtiä ja yhtenäisyyttä, vaikka kirjoittaja olisikin joka kerralla eri.

Perheen kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteista nouseva olennaisin muutos kuukausikirjeeseen oli perhetyön osuuden sisällyttäminen mukaan. Mikäli perhetyötä ei perheellä ole, omaohjaaja kirjaa miksi ei? Tämä sitouttaa eri osapuolet selvittämään perhetyön tarpeen ja puutumisen syyt. Mikäli perhe kokee perhetyön tarpeettomaksi tai kieltäytyy muusta syystä, se kirjataan. Näin tulee dokumentoitua se, että jokaiselle perheelle on mahdollistettu osallistumismahdollisuus perhetyöhön. Perhetyöntekijän tehtävänä on kirjoittaa kirjeeseen perhetyön tapaamisten ajankohdat, aihepiiri ja osallistujat. Näin viesti perhetyöhön osallistumisesta menee myös sijoittavan kunnan sosiaalityöntekijälle.

Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/215) antaa viitteitä kirjaamisen merkityksestä lastensuojelussa. Kirjaamisessa tulee noudattaa tarkkuutta, koska kirjoittajalla on valta ja vastuu, ja jossa erilaiset ulottuvuudet ohjaavat dokumentointia: lainsäädäntö, ihmisten tunteet, oikeudet sekä byrokratia. (THL.) Lastensuojelun käsikirja.

7.2 Perhepäivä

Kehittämisyhmän tavoitteena oli saada perhepäivä jälleen osaksi koulukodin toimintaa. Perhepäivän suunnitteluun valittiin työryhmä, jotka kevään 2014 aikana suunnittelivat perhepäivän sisältöä. Työryhmä koostui perhetyöntekijän lisäksi jokaisen osaston henkilökunnasta. Päivämääräksi valittiin 17 toukokuuta. Suunnitteluryhmä suunnitteli päivän sisällön sekä kutsutavan (Liite 1).

Lähialueen vanhemmat luvattiin hakea kotoa, kauempaa tuleville hankittiin junaliput. Ilmoittautuminen oman lapsen osastolle mataloitti kynnystä ilmoittautumiselle. Omaohjaajat kertoivat vielä perhepäivästä soittaessaan kotiin. Ohjaajat hakivat vanhempia ja muita perheen jäseniä Kouvolan asemalta. Perhepäivään oli tervetulleita myös lasten isovanhemmat ja sisarukset. Omaohjaajien tuntiessa hyvin lasten lähipiirin, he osasivat kohdentaa kutsuja myös etäisemmille sukulaisille joiden yhteyttä lapseen haluttiin tukea kutsun muodossa.

Erityisen tärkeäksi asiaksi nostettiin tapa kutsua lasten perheet paikalle. Kutsua ei haluttu liittää kuukausikoosteen yhteyteen. Sen sijaan kutsu päätettiin lähettää omassa kuoreessaan, joka oli perinteinen kutsukirjekuori, koulukodin virallisen kirjekuoren sijaan. Näin toivoimme saavamme enemmän positiivista tunnetta kutsun vastaanottamiseen.

Perhepäiväksi osui aurinkoinen ja kaunis loppukevään lauantapäivä. Perhepäivä alkoi aamukahvilla, joka nautittiin oman lapsen osastolla yhdessä ohjaajien ja lasten kanssa. Tämän jälkeen perheet ja ohjaajat siirtyivät ulos, jossa oli yhteistä toimintaa aartenetsinnän ja frisbeegolfin parissa.

Päivä päättyi yhteiseen grillailuun, jossa lapset, ohjaajat ja perheenjäsenet yhdessä nauttivat pihalla grillailun tuotoksista. Perhepäivä houkutti perheitä mukaan melko paljon. Erityisen ilahduttavaksi koettiin pienten sisarusten, isovanhempien ja muiden läheisten läsnäolo. Perhepäivän tavoitteena ollut yhteinen lämmin ja rento päivä koettiin toteutuvan odotusten mukaisesti. Perhepäivän myötä sijoitettujen lasten perheenjäsenet pääsivät tutustumaan entistä paremmin koulukodin henkilökuntaan ja tiloihin. Yhteinen tekeminen ja touhuaminen, leikkimieliset kilpailut ja vapaa yhdessäolo vanhempien, perheenjäsenten ja työntekijöiden välillä toivat rentoutta yhdessäoloon ja rakensivat keskinäistä luottamus-suhdetta.

Keväälle 2015 oli suunnitelmissa uusi perhepäivä. Tällä kertaa kehitimme perhepäivää edelleen. Nyt perhepäivä oli nuorille koulupäivä, ja myös koulun henkilökunta oli mukana päivän toteutuksessa. Tämä antoi mahdollisuuden lapsen perheelle tutustua paremmin myös opettajiin ja avustajiin. Usein vanhemmat tapaavat opettajia ainoastaan asiakassuunnitelmapalaverien yhteydessä, ja silloinkin vain, jos palaverit pidetään koulukodin tiloissa. Käytännössä tämä saattaa olla vain kerran vuodessa.

7.3 Vanhempainryhmä

Perheen kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisryhmän yhtenä toiveena oli saada koulukodille vanhempainryhmä, jossa vanhemmat voivat tavata toisia lasten vanhempia ja puhua heitä askarruttavista teemoista. Koska idea sai kannatusta myös johtoryhmässä, päätettiin ryhmä perustaa kevään 2013 aikana. Keväälle sovittiin neljä eri ajankohtaa ryhmän osallistumisajankohdaksi. Pitkämatalaiset pyrittiin myös huomioon ajankohtavalinnoissa: kaksi ajankohdtaa sovittiin sunnuntai-illalle ja kaksi torstai-illalle. Ryhmän vetäjiksi valikoitui kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa, joista toisella oli yksilöterapiakoulutus, sekä perhetyöntekijä, jolla on perheterapeuttikoulutus. Sairaanhoitajat työskentelivät Sippolan koulukodin osastoilla ohjaajina.

Vanhempainryhmästä tiedotettiin perhetyöntekijän kirjeellä (liite 2), joka liitettiin kuukausikirjeiden liitteeksi. Tämän lisäksi omaohjaajat kertoivat ryhmästä puheluluiden yhteydessä vanhemmille. Myös perhetyön tapaamisissa mainostettiin ryhmää. Perhetyöntekijänä järjestelin kyytejä tulossa oleville vanhemmille ryhmään saapumista varten.

Perhetyöntekijän kirjeestä (liite 2) tuli jälkeempään mietittynä yksi kehittämistyön tuotoksista myös. Se syntyi ikään kuin vanhempainryhmän sivutuotteena, kun vanhempainryhmän markkinointikeinoja vanhemmille mietittiin. Se vastasi kehittämistyön tavoitteisiin perheen kanssa tehtävän yhteistyön näkyvyyden parantamisesta. Kirje lähetettiin ensimmäisen kerran vuoden 2014 alussa koulukotiin sijoitetun lasten ja nuorten läheisille sekä tiedoksi sosiaalityöntekijöille. Kirjeestä tuli tärkeä viestintämuoto jatkossakin aina vanhempainryhmän tiedottamisesta. Kirjettä hyödynnettiin myös muistuttamaan muista yhteistyömuodoista ja kertomaan ja markkinoimaan vierasasuntokäytänteistä. Perhetyöntekijän kirje lähti perheille ja sosiaalityöntekijöille aina kaksi kertaa vuodessa, alkuvuoden ja alkusyksyn aikana. Perhetyöntekijänä kirjoitin kirjeen aina vuoden 2015 syksyyn saakka, yhteensä neljä kertaa.

Vanhempainryhmään osallistuminen on ollut suhteellisen vähäistä, ja paikalla on ollut kahdesta - viiteen vanhempaa. Yksi ryhmä peruutettiin syksyllä 2014 vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Ryhmää on kuitenkin jatkettu syksyn 2014 ja vuoden 2015 aikana. Ryhmästä on tiedotettu puolivuositain aina kirjeen muodossa, joka on liitetty kuukausikirjeiden mukaan. Ryhmän kokoontumisajankohta siirrettiin myös torstai -iltoihin. Vanhemmat eivät olleet halukkaita osallistumaan viikonloppujen aikana tapaamisiin, vaan torstai -illat osoittautuivat suosituimmiksi. Osa pitkän matkan takaa tulevista vanhemmista saattoi saapua torstain vanhempainryhmään jääden siitä koko viikonlopun mittaiselle vierailulle.

Haasteita vanhempainryhmän pitämisessä ei myöskään välttytty. Vanhempien motivoiminen osallistumaa oli haastavaa. Vaikka työntekijät näkivät hyödyn mikä yhteisestä keskustelusta nousisi, kokivat useat perheet asioista puhumisen raskaana. Myös koulukodin henkilökunnan osallistuminen vetäjän roolissa toi omat haasteensa. Ehkä perheet kokivat sen siten että eivät uskaltaneetkaan kertoa ajatuksiaan avoimesti peläten arvostelua? Avointa ilmapiiriä pyrit-

tiin kyllä luomaan mm. kahvitarjoilulla ja tilan kodinomaisuudella. Vanhemmat, jotka osallistuivat useamman kerran vanhempainryhmään, antoivat hyvää palautetta. Osa vanhemmista osallistui tapaamiseen vain kerran. Yksi vanhempi kertoi kokevansa keskustelun liian intiiminä. Myös salassapitokysymykset keskusteltujen asioiden suhteen sekä viime hetken peruutukset ja unohtamiset olivat seikkoja joiden parissa työntekijät kamppailivat. Salassapidosta muistutettiin joka tapaamisen alussa. Lisäksi muuttuvat tekijät, esimerkiksi lapsen karkaaminen koulukodilta, vaikutti vanhemman haluun tulla koulukotiin vierailulle.

Kun lapset vaihtuvat koulukodissa, myös uusia vanhempia tulee uusien lasten myötä. Vanhemmilta on tullut myös positiivista palautetta mahdollisuudesta päästä ryhmään. Uuden työmuodon vakiinnuttaminen ottaa oman aikansa, ja ryhmän jatkuvuus on sen tulevaisuuden kannalta merkityksellistä. Vanhempainryhmä on tarkoitus vakiinnuttaa osaksi perheille tarjottavaa tukimuotoja.

7.4 Prosessikaaviot

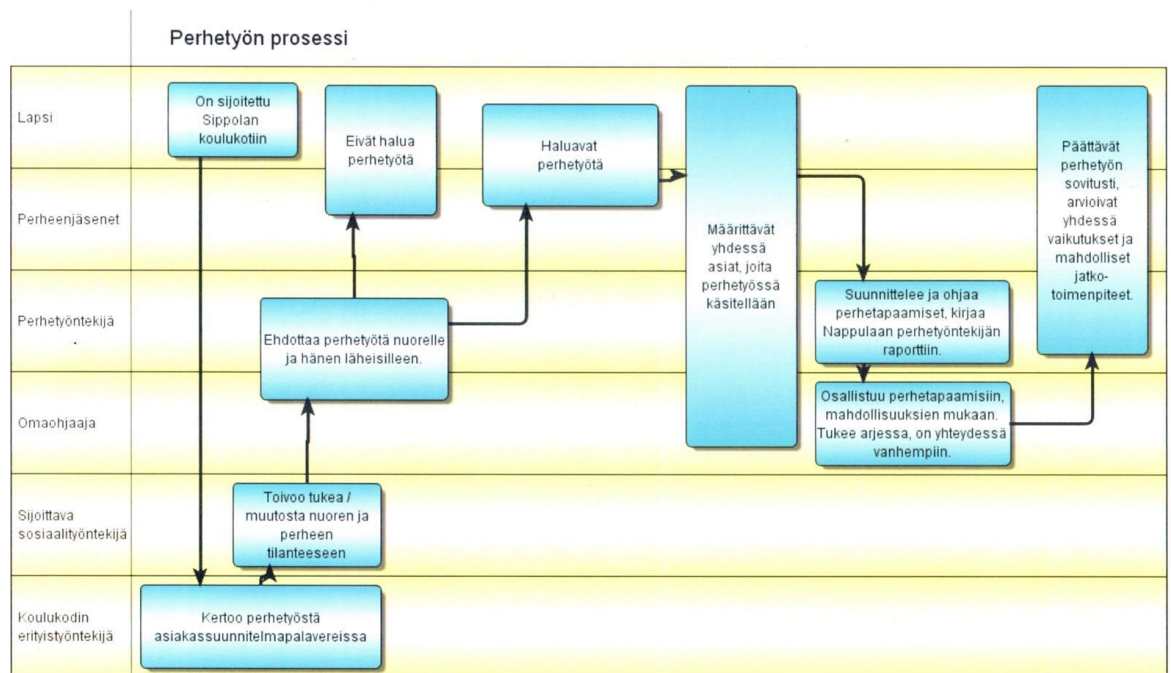
Kehittämisryhmän yhtenä tuotoksena oli neljä perheen kanssa tehtävää yhteistyötä ja perhetyötä kuvaavaa prosessikaaviota. Niiden tavoitteena on kuvata niin perhetyön kuin yhteistyönkin prosesseja, ja saada toiminnalle yhteinäiset raamit. Prosessikaaviot ovat osana IMS toiminnanohjausjärjestelmää. Jokaisella työntekijällä on tunnukset järjestelmään, jossa työprosesseja voi tarkastella.

Omaohjaajan tekemät kotikäynnit, nuoren ja perheen tutustumiskäynti koulukotiin sekä yhteydenpito kotiin olivat kehittämisen aikana kesken jääneitä prosessikaavioita. Kehittämistyön aikana luotiin kuitenkin yhteisiä käytänteitä, kuten omaohjaajan kotikäyntien määrän asettaminen vähintään kolmeen kotikäyntiin vuoden aikana. Nämä kotikäynnit voivat olla myös perhetyön käyntejä, mutta omaohjaaja vierailee kotona vaikka perhe ei osallistuisikaan perhetyöhön. Kolme käyntiä vuoden mittaan kuulostaa ehkä vähäiseltä, mutta lapsen kodin ollessa usein jopa satojen kilometrien päässä, on se iso panostus työvuorosunnittelun ja henkilökunnan resursoinnin vuoksi.

Dialogisuus ja reflektiivisyys korostuu tutustumiskäynnin prosessissa, missä nuoren ja hänen perheensä toivotaan pääsevän ensin tutustumaan koulukodin osastoon. Tämän tutustumiskäynnin aikana heidän toivotaan pääsevän tapaamaan koulukodin henkilökuntaa jotka näyttävät tiloja ja kertovat osaston arjesta. Myös perheen toiveita ja ajatuksia on hyvä kuulla tässä vaiheessa, ja ihanteellista olisikin jos tutustumiskäynnissä vieraita ottaisi vastaan tuleva omaohjaaja. Tähän voidaan pyrkiä mutta käytännössä siihen ei kuitenkaan ole aina mahdollisuutta. Hyvät käytännöt kuitenkin ohjaavat toimintaa antaen sille raamit joita kohden tulisi pyrkiä.

Prosessikaavioiden tekemisessä oli omat haasteensa. Vain muutamilla henkilökunnan jäsenellä oli koulutusta ja osaamista IMS:n hallintaan ja tarvitsin itsekkin tukea niin suurten linjausten osalta sekä varsinaisten prosessien tekemiseen. Prosessikaaviot koin itselleni vieraaksi elementiksi, ja vaikka niiden hyödyllisyys olikin helposti ymmärrettävissä, niiden laatiminen osoittautui kuitenkin haasteelliseksi sekä aikaa vieväksi projektiksi. Tekeminen arjessa siirtyi aina eteenpäin, jääden lopulta keskeneräiseksi.

Perhetyön prosessikaavio (kuva 4) kuvaa perhetyöhön tulevan perheen osallistumista ja koulukodin eri työntekijöiden rooleja osana prosessia.

Kuva 4. Kehittämissryhmän tuottama prosessikaavio perhetyön prosessista

7.5 Perhetyön toimintasuunnitelma

Perhetyön toimintasuunnitelman kehittäminen osaksi perhetyötä vastasi tavoitteeseen tuoda perhetyöstä entistä suunnitelmallisempaa ja läpinäkyvämpää. Perhetyön toimintasuunnitelma pitää sisällään kaavakkeen, joka täytetään yhdessä perheen ja omaohjaajan kanssa osana perhetyön tapaamista. Olennaisena osana se pitää sisällään lapsen omat tavoitteet perhetyölle, perheenjäsenten tuomat tavoitteet sekä omaohjaajan ja perhetyön tavoitteet.

Tavoitteiden lisäksi keskustelun myötä kirjataan keinot ja menetelmät, joita perhe toivoo käytettävän. Alkukeskustelussa perhetyöntekijä kertoo erilaisista menetelmistä. Menetelminä voi olla sukupuun laatiminen, elämänjangan tekeminen, hoidollinen keskustelu tai muu sellainen menetelmä, minkä perhe kokee luontevaksi osaksi perhetyötä. Koska usealla nuorella on jo aiempia sijoituksia takanaan, myös perhetyöstä voi olla kokemuksia. Toiset nuoret ja perheet kertovat että osaa menetelmistä on jo käytetty heidän perheen kanssa, eikä esimerkiksi sukupuun tekeminen tunnu silloin enää mielekkäältä.

Perhetyön toimintasuunnitelmaa laadittaessa määritellään aina myös ajankohdan suunnitelman päivittämiseksi. Odotettavissa oleva sijoitusaika ja tavoitteet määrittävät päivittämisen ajankohtaa, ja yleensä sovitaan puolivuositaisesta päivittämisestä. Jos taas kyseessä kotiuttamista tukeva perhetyö, voi olla aiheellista arvioida tavoitteiden toteutumista lyhyemmällä aikajänteellä.

Perhetyön toimintasuunnitelman täyden yhteydessä sovitaan sen jakelusta. Perheeltä pyydetään lupaa kopion lähettämisestä sosiaalityöntekijälle. Näin sosiaalityöntekijä saa informaatiota tehdystä suunnitelmasta ja yhdessä kuukausiraportin ja toimintasuunnitelman päivittämisen myötä voi omalta osaltaan seurata tavoitteiden toteutumista. Myös omaohjaaja voi seurata oman lapsen perhetyön tavoitteiden saavutusta osana omaohjaajatyötä.

Perhetyön toimintasuunnitelma on koulukodin omassa käytössä oleva pohja. Valtion koulukotien tavoitteena on laatia yhteinen malli kaikkien koulukotien perhetyön pohjaksi.

8 POHDINTA

Kehittämistyön tekemisen rajaamisen vaikeus yllätti. Työyhteisössä löytyi paljon hyviä ajatuksia ja ideoita perheen kanssa tehtävän yhteistyön kehittämiseen. Ideat kohdistuivat useaan eri osa-alueeseen, jotka vastasivat tehtävän tavoitteisiin. Toisaalta se kertoikin, että kehitettävä aihepiiri oli hyvä valinta ja kehitettäviä asioita riitti eteenpäin työstettäväksi. Kuitenkin rajaaminen tiettyihin osa-alueisiin oli vaikeaa, kun hyviä ideoita ja ajatuksia oli monia. Kehitettäviä kohteita nousi useita aihepiirin osalta. Jälkikäteen ajateltuna työn tekeminen olisi ollut helpompaa, jos työn tavoitteet olisivat kohdistuneet rajatumpaan osa-alueeseen.

Koska oma roolini koulukodin perhetyöntekijänä vaati kehittää näitä asioita eteenpäin, oli tehtävän jaottelu työtehtäviin kuuluviin osa-alueisiin ja toisaalta opiskelun tehtäviin osa-alueisiin haastavaa. Koinkin melko raskaana työskennellä vapaa-aikana omiin työtehtäviini liittyvien projektien parissa. Pysin rajaamaan varsinaiset kehittämistuotokset, kuten prosessikaavioiden valmistaminen ja kuukausikirjeet varsinaiselle työmaalle. Sen sijaan kehittämisraportin auki kirjoittaminen jäi vapaa-ajalle tuoden työtehtävät vahvasti mieleen. Näin kehittämisprosessin loppuun saattaminen venyi kohtuuttoman pitkälle, kun vapaa-aikana kirjoittaminen vaati oman aikansa. Henkisesti vaativa työ vaati myös omat hetkensä palautumiseen, joten raportin kirjoittaminen venyi pitkälle ja ainakin omalla kohdallani luonnistui vasta työpaikan vaihduttua toiseen.

Varsinaisen kehittämisen koin kuitenkin mielekkääksi ja järkeväksi, työn laadukkuutta sekä näkyvyyttä edistäväksi toiminnaksi. Se auttoi myös kehittämään perhetyöntekijän roolia osana koulukotimaailmaa. Kehittämistyö varmasti toi myös uutta ajattelua ja ryhtiä myös osastojen arkeen ja omaohjaaja-työhön.

Jo vanhojen ja toimivien työmuotojen, kuten perhepäivän herättely uudelleen käytäntöön oli yksi antoisampia prosessin tuotoksia. Siinä myös ne työntekijät, jotka olivat jo aiemmin osallistuneet perhepäivän järjestämiseen, saivat tuoda oman tietonsa ja osaamisensa näkyviin. Nämä työntekijät olivat innokkaita toiminnan ihmisiä ja toivat myös uutta ajattelua ja uudenlaisia ideoita suunnitteluun ja toteutukseen. Perhetyöntekijänä sain väistyä sivummalle ja tekemisen vastuu siirtyi isolta osin osastojen henkilökunnan vastuulle. Innostunei-

suus ja tekemisen ilo välittyi ja sen kautta päivästäkin saatiin onnistunut kokonaisuus, jossa mukana olivat henkilökunnan lisäksi koulukodin nuoret ja heidän perheensä. Juuri tällaiset hetket ovat omiaan edesauttamaan yhteishengen luomista.

Kehittämissuunnitelmassa ideointi oli luovaa, ja koin ryhmät mielekkäinä erilaisten ihmisten tuodessa erilaisia näkökulmia. Se auttoi jäsentämään omia ajatuksia eteenpäin ja näkemään niitä kulmakiviä joita en omassa työssäni kohdannut. Onhan selvää, että ne, jotka tekevät työtä esimerkiksi omaohjaajan roolissa, tuntevat ja tietävät tehtäväkenttäänsä hyvin ja osaavat nähdä haasteet eri tavalla kuin ulkopuolelta katsottuna. Myös henkilökunnan oma mahdollisuus päästä vaikuttamaan kehitettäviin asioihin on huomion arvoisen seikka. Mikäli kaikki uusi asia tulee vain ylhäältä päin, siinä helposti korostuvat negatiiviset asiat. Kun pääsee itse osallistumaan ja tuomaan omat mielipiteensä, on muutoksen helpompaa hyväksyä ja siten nähdä muutoksen tuomat positiiviset seikat.

Sen sijaan keskustelun rajaaminen kehitettäviin asioihin oli ajoittain haastavaa. Vaikka luova ideointi olikin vapauttavaa, varsinainen vastuu ja tekeminen jäivät jo ajan puitteissa varsinaiselle kehittäjälle, minulle. Kun sitten yksin pyrin vastaamaan kaikkien ajatuksiin ja tarpeisiin, totesin tehtävän haastavaksi ja lopulta joiltain osin mahdottomaksi. Kehittämistyön lopputuloksista ei saatu kaikkia osastoja ja työntekijöitä miellyttäviä kokonaisuuksia. Monet kehittämisideat jäivät keskeneräisiksi ja niiden loppuunsaattaminen onkin nyt jonkun toisen kehittäjän harteilla.

Monet prosessin tuotoksina syntyneistä ideoista vaativat myös jatkossa pohdintaa ja kehittämistä edelleen. Perhetyön toimintasuunnitelma oli hyvä uudistus, mutta jo käytössä havaitsin pieniä kehittämisen tarpeita, kuitenkin niitä loppuun toteuttamatta.

Kehittäminen on osa työnkuvaa mutta vaatii oman aikansa ja paikkansa. Siksi kehittämistyöt ja projektit ovat mahdollisuuksia aikaan saada uusia menetelmiä. Oman työn imussa ei itse aina välttämättä aikaan saa, hyvistä ideoista huolimatta, ajatuksia eteenpäin varsinaisiksi tuotoksiksi. Siksi on vaikeaa tietää, mitkä nyt aikaansaaduista ja kehitetyistä tuotoksista olisivat tulleet tehdyiksi ilman kehittämistyötäkin. Olisiko kuukausikirjeiden yhdenmukaistaminen tai perhepäivä onnistuneet ilman perhetyöntekijän käynnistämää kehittämis-

työtä? Uskon, että varmastikin asioista olisi myös saatu käynnistettyä ilman kehittämistyötä, mutta joskus työn eteneminen hektisessä arjessa vaatii tekijän, jota tehty työ palvelee jollain tavoin.

Kehittämistyössä tuli esille myös ajatuksia perheleirin järjestämisestä. Tämä osoittautui tavoitteeksi, jota ei vielä kehittämistyön osalta lähdetty toteuttamaan. Perheleirin ajatuksena ollut yhteinen tekeminen lasten ja nuorten, vanhempien ja omaohjaajien kesken on ajatuksena hyvinkin voimavarakeskeisyyttä ja sen tavoitteita tukevaa toimintaa. Tämän nostankin esille vielä tekevämmistä ja saavuttamatta jääneistä ideoista, jotka kaipaisivat käytännön toimia toteutuakseen. Ehkäpä perheleirit voisivat olla vanhempainryhmää hellävaraisempi muoto kohdata vanhemmat. Joskus makkaranpaiston ympärillä tapahtuva keskustelu voi saavuttaa merkityksellisemmän muodon kun tietyllä ajalla ja paikalla asettuva, ennalta suunniteltu keskusteluhetki. Perhepäivän kokemukset vahvistavat tätä ajatusta edelleen. Ehkäpä osastoittain tapahtuvat perheleirit olisivat mahdollisia toteuttaa? Tai jollain muulla tavoin kohdennetulle ryhmälle, jonka katsottaisiin hyötyvän perheleirin tuomasta tunnelmasta? Joskus jollakin nuorella voi olla vanhempi tai muu lähisukulainen, joka on etäällä ja johon suhdetta haluttaisiin vahvistaa. Perheleirit voisivat silloin olla turvallinen ympäristö suhteen tukemiselle. Varmaa on että perheleirin toteuttaminen edellyttää samankaltaista intoa tekemiseen kuin perhepäivän käynnistäminenkin.

Perheen kanssa tehtävä yhteistyö eri sijaishuoltopaikoissa on aihepiirinä niin tärkeä, että näkisin ja toivoisin, ettei se unohdu näinä taloudellisesti tiukkoina aikoina. Uskon että perheeseen panostettu työ tuottaa säästöjä jatkossa, kun perheen omia voimavaroja saadaan käyttöön ja perhe tarvitsee ulkopuolista tukea entistä vähemmän. Sukupolvien ketjua unohtamatta, kenties lapsi, jonka perhe saa tarvitsemansa avun, pystyy toimimaan itse hyvänä vanhempana aikanaan omille lapsilleen.

Valtion koulukodit ovat voittoa tavoittelemattomia yksikköjä ja siksi tulos mitataan muissa asioissa kun rahassa. Tosin tänä päivänä rahan merkitystä ei voida unohtaa, ja sen tuloksia olisi hyvä mitata pidemmällä aikavälillä lyhytnäköisyyden sijaan.

Lapset ja perheet sekä heidän hyvinvointinsa on seikkoja, joiden eteen pyritään tekemään työtä. Kun aina aika ajoin palautetta tulee vaikkapa jo lähteneiltä nuorilta ja heidän perheiltään siitä, että he kokevat saaneensa hyvää tukea ja apua koulukotiaikoinaan, se palkitsee työntekijää ja auttaa muistamaan, miksi perheen kanssa tehtävää yhteistyötä on syytä pitää arvossa ja kehittää jatkuvasti edelleen.

LÄHTEET

Haarakangas, K. 2011. Voimistava läsnäolo. Mielen tiet lapsuudesta vanhuuteen. Jyväskylä: PS-kustannus.

Haarakangas, K. 2008. Parantava puhe. Dialogisuus ihmissuhteissa, mielen-terveystyössä ja psykiatrisessa hoidossa. Helsinki: Magentum.

Haikari, J. 2009. Latu auki elämään. Sippolan koulukodin historia 1909-2009. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Heino, E., Veistilä, M. & Törrönen, M. 2013. Vastavuoroisuuteen perustuva voimaantumisen tukeminen sosiaalialan hyvänä käytäntönä. Teoksessa: Vastavuoroiset ja voimaantumista tukevat käytännöt perhetyön kehittämisessä. Toim. Heino, M., Veistilä, M., Hännikäinen, P., Vauhkonen, T. & Kärmeniemi, N. s. 21-27. Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Kotkan yksikkö.

Holm, P. s.a. Voimavarakeskeinen psykoterapia ja muutos. Saatavissa: http://www.dialogic.fi/pdf/pt_julkaisut/muutos%20artikkeli.pdf [Viitattu 15.7.2016]

Isoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus. Moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Luettavissa https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493/isoherranen_vaitoskirja.pdf

Kananen, J. 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.

Manninen, M. 2013. Koulukotiin sijoitettujen nuorten psykiatrinen oirekuva ja ennuste. Väitöskirja. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

Moisio, A.-L. 2013. Olisiko sijaishuollossa tilaa perheterapialle? Perheterapia-lehti 3/2013, 17-27.

Muukkonen, T. & Paasivirta, A. 2012 (toim.). Lupa kehittää. Innostavaa ja yhteisöllistä oppimista lastensuojelussa. Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 27.

Pitkänen, M. 2011. Vastuun paikka. Vanhempien tukeminen lapsen huostaanotossa. Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 26.

Pitkänen, M. 2012. Käytäntötutkimus siltana sijoitettujen lasten vanhempien ja ammattilaisten kokemuksille. Teoksessa: Lupa kehittää. Innostavaa ja yhteisöllistä oppimista lastensuojelussa toim. Muukkonen, T. & Paasivirta, A. Soccan ja Heikki Waris -instituutin julkaisusarja nro 27.

Rönkkö, L. & Rantanen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOYpro Oy.

Salo, S & Kauppi, A. 2014. Reflektiivinen työote vanhemman kohtaamisessa. Teoksessa: Mentalisaatio perheiden kohtaamisessa, toim. Viinikka, A. Tampere: Mannerheimin lastensuojeluliitto.

Seppänen-Järvelä, R. 1999. Luottamus prosessiin. Kehittämistyön luonne sosiaali- ja terveysalalla. Stakes. Tutkimuksia 104. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Pahkala, K. 2010. Lapsen osallisuuden vahvistaminen Kalajoen perhe- ja sosiaalityössä. Teoksessa: Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen lastensuojelutyössä. Tanskanen, I. & Timonen-Kallio, E. (toim.) Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 51. Tampereen yliopistopaino: Juvenes Print Oy.

Terämä, A.-M. 2013. Monitaituri ja kumppani -Tutkimus valtion koulukotien erityistyöntekijöiden tehtävistä ja rooleista. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kokkolan yliopistokeskus Chydenius. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/42596> [viitattu 11.5.2016].

THL. Lastensuojelun käsikirja. Lastensuojelun dokumentoinnin haasteita. Saatavissa: <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/dokumentointi-lastensuojelussa/lastensuojelun-dokumentoinnin-haasteita> [viitattu 26.9.2016].

Timonen-Kallio, E. 2012. Kasvatusta vai hoitoa? Lastenkotityö kotitapaisuuden ja mielenterveyden tulkintakehyksessä. Teoksessa: Lastensuojelun ja psykiatrian rajapinnoilla. Timonen-Kallio, E. & Palander, T. (toim.) Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 69. Tampereen yliopistopaino –Juvenes Print Oy.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampereen yliopistopaino Oy -Juvenes Print.

Valtion koulukodit. a. Valtion koulukodit nuoren ja perheen tukena vaikeimmissakin elämäntilanteissa. Saatavissa: <http://www.valtionkoulukodit.fi/index.html> [viitattu 12.4.2016].

Valtion koulukodit. b. Toimipisteet. Saatavissa: <http://www.valtionkoulukodit.fi/toimipisteet.html> [viitattu 12.4.2016].

Valtion koulukodit. c. Sippolan koulukoti. Saatavissa: <http://www.valtionkoulukodit.fi/sippola.html> [viitattu 14.5.2016].

Valtion koulukodit. d. Valtion koulukodeille suunnatut, meneillään olevat koulutukset. Saatavissa: <http://www.valtionkoulukodit.fi/henkiloston-koulutukset.html> [viitattu 08.10. 2016].

Valtion koulukotien strategia vuoteen 2020. 2013. Saatavissa: http://www.valtionkoulukodit.fi/images/pdf/valtion-koulukotien-strategia_2020-esite.pdf [viitattu 15.05.2016].

White, M. 2008. Karttoja narratiiviseen työskentelyyn. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

TERVETULOA

VIETTÄMÄÄN SIPPOLAN KOULUKODIN PERHEPÄIVÄÄ

LAUANTAINA 17.5.2014 klo 10.00-14.00

”Ihminen tarvitsee ihmistä
ollakseen ihminen ihmiselle,
ollakseen itse ihminen.
Lämpimin peitto on toisen iho,
toisen ilo on parasta ruokaa.
Emme ole tähtiä, taivaan lintuja,
olemme ihmisiä, osa pitkää haavaa.
Ihminen tarvitsee ihmistä.
Ihminen ilman ihmistä
on vähemmän ihminen ihmisille,
vähemmän kuin ihminen voi olla.
Ihminen tarvitsee ihmistä.”
(Tommy Taberman)

Päivä sisältää koulukodin yksiköihin ja tiloihin tutustumista, makkaran paistoa, ulkoilua sekä leppoisaa yhdessä olemista ja tekemistä!

Ilmoitathan tulostasi osastolle, itsenäistymisyksikölle tai perhekodille 22.4.2014 mennessä!

Yhteistyöterveisin koko koulukodin väen puolesta

Karita Valo, Paula Korjus, Katja Siira, Kirsi Aho ja Tapio Hirsivaara

Tervehdys Kotiin ja Hyvää Alkanutta Vuotta 2014!

Tämä kirje on tarkoitettu kaikille Sippolan koulukotiin sijoitettujen lasten vanhemmille ja perheenjäsenille. Kevään 2014 aikana järjestetään mahdollisuus osallistua vanhempainryhmään, joka kokoontuu kerran kuu-kaudessa koulukodin tiloissa. Osallistuminen on vapaaehtoista ja luottamuksellista. Ryhmä on avoin kaikille lasten vanhemmille ja läheisille. Tavoitteena on yhteinen keskustelu, vertaistuki ja yhteisen osallisuuden vahvistaminen.

Mikäli tarvitset matkoihin tukea, ota yhteyttä lapsesi omaohjaajaan tai perhetyöntekijään. Koulukoti tukee osallistumistasi ryhmätapaamisiin. Vanhempainryhmän vetäjinä toimivat perhetyöntekijä, perheterapeutti Karita Valo sekä psykiatriset sairaanhoitajat Paula Korjus ja Marko Muurikoski.

Vanhempainryhmien tapaamisajankohdat ja paikka ovat

to 30.1.2014 klo 17.30

su 16.2.2014 klo 14.00

to 27.3.2014 klo 17.30

su 27.4.2014 klo 14.00

Sippolan koulukoti, Ala-kartano, Sippolantie 1, 46710 Sippola

Koulukodin yhteistä perhepäivää vietetään lauantaina 17.5.2014 Sippolan koulukodilla. Perhepäivään ovat tervetulleita kaikki lasten perheenjäsenet lapsista isovanhempiin. Päivän tarkoituksena on viettää mukava päivä yhdessä ja vahvistaa keskinäistä yhteistoimintaa. Päivän sisällöstä kerrotaan tarkemmin myöhemmin keväällä.

Lisäksi vielä muistutus siitä, että koulukodilla on mahdollisuus yöpyä vierasasunnossa, joka on tarkoitettu perheiden vierailuja varten. Varmistaaksenne haluamanne ajankohdan saamisen, asunto kannattaa varata hyvissä ajoin lapsenne omasta yksiköstä.

Lisätietoja antaa

Karita Valo

Perhetyöntekijä

Sippolan koulukoti

029 524 4622

karita.valo@sippolankk.fi

www.valtionkoulukodit.fi

Sippolassa 27.12.2014

Karita Valo

Perhetyöntekijä